

ΠΑΝΔΩΡΑ.

Ι ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1855.

ΤΟΜΟΣ Ε΄.

ΦΥΛΛ. 115.

ΝΟΜΙΚΟΣ Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΙΑ΄.)

Ε΄.

Μεταβολή.

—o—

Ἡ αἰφνιδια ἐμφάνισις ὑπερφυσῆς τινος ἔντος δὲν
 ἔα κατέπλησσε πλειότερον τοὺς δύο ἐραστάς· καὶ
 ἦτο περίεργον νὰ ἴδῃ τις ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ τρία ἐκεῖνα
 πρόσωπα. Ἡ Ἀγγελίνα, ἐρυθροῦσα καὶ τρέμουσα
 μεταξύ τῶν δύο ἀδελφῶν, δὲν ἐτόλμα πλέον ν' ἀ-
 τενίσῃ οὔτε τὸν ἕνα οὔτε τὸν ἄλλον. Καὶ ὁ μὲν Ἰενέ
 ἔδλεπεν ἀλληλοδιαδοχῶς μετ' ἀγάπῃ καὶ φθόνου
 συγχρόνως τοὺς μνηστῆρας ἐκείνους ὃν ἤκουσε τὸ
 μυστικόν, καὶ τῆς τύχῃς τῶν ὁποίων ἦτο κύριος·
 ὁ δὲ Λουκάς ἐνόμιζεν ὅτι ὠνειρεύετο, καὶ ἤγγιζε
 τὸν ἀδελφόν του διὰ νὰ πεισθῇ ὅτι ἦτο ὁ ἴδιος.
 Ὁ Λουκάς Τρονὲν ἦτο ἔτη τινὰ πρὸς ὑτέρους τοῦ

Ἰενέ· καὶ ὅμοιος, ὡς ὀλιγώτερον βιομαλέος, ἐραίνετο
 νεώτερος αὐτοῦ. Ἰκίον δὲ τὸ αὐτὸ ἀνάστημα, τὸ
 αὐτὸ ἦθος, τοὺς αὐτοὺς ὀφθαλμοὺς, τὴν αὐτὴν φωνήν,
 τὴν αὐτὴν κόμην, καὶ σχεδὸν τὸ αὐτὸ ἐνδυμα-
 ῖον· ὁ μὲν εἰς ἦτο γενναῖος, ἀμέριμος καὶ ἄφρον,
 ὁ δὲ ἄλλος δειλὸς, μελαγχολικὸς καὶ συνετός. Ἐνὶ
 λόγῳ, ὁ Λουκάς ἦτο ἡ σιὰ, ἢ μᾶλλον τὸ πνεῦμα
 τοῦ Ἰενέ.

Ἐν τσοσούτῳ αἱ ἐπικλήσεις ἐπολλαπλασιάζοντο με-
 ταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ τῆς νέας.

— Κ. Ἰενέ!

— Ὁ ἀδελφός μου!

— Μὰς ἤκουες!

— Πῶς ἐπέτρεψες;

— Κ' ἐγὼ σ' ἐνόμιζα εἰς Νανκοβιούπολιν!

— Κ' ἐγὼ εἰς Κάν!

Δὲν ἐπαναλαμβάνομεν ὅλον τὸν διάλογον· θὰ πε-
 ριγράψωμεν μᾶλλον τὴν μεταβολὴν εἰς τὴν ὁποίαν
 ὑπέκεινεν ὁ ἦθος μας. Ὁ πρὸς τὴν δημογέλιον
 ἀδελφὴν του ἔρωσ ἦτο παροξυσμὸς σφοδρὸς μὲν ἀλλ'
 ἐπίκαιρος, ἐνῶ ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη τοῦ Λουκά ἦτο
 ζήτημα εὐτυχίας ἢ δυστυχίας. Πρέπει δὲ νὰ εἰ-
 πωμεν προαίτιον ὅτι τὸ ὄνομα τῆς Κ. Λαβουρδωνά
 1.

Λουκάς εισήλθεν εις την οικίαν του και ο 'Ρενέ δι-
κυβύνητο εις τὸ ξενοδοχείον, ὅτε ἶδε μεταξὺ τῶν
σπότους ἀγνωστὸν τινα ἔχοντα ἀτελεύτητον μύ-
στακα και ἔψιν σατανᾶ, σπᾶθην μακρὰν ὡς παλαιο-
κάταρτον και ἐπιστολὴν ἐσφραγισμένην με κάκι-
νον κηρίον.

— Ὁ Κ. Λουκάς Τρουέν ἐπίστρεψεν; ἠρώτησε
ὁ ἀπαίσιος αὐτὸς ἄνθρωπος, σταθεὶς ἀναδιδῶς.

Ὁ 'Ρενέ, μαντεύσας ὅτι κάτι τι δυσάρεστον διέ-
τρεχε, ἀπεκρίθη εὐγενῶς.

— Ἢ μ' ἐγώ!

— Ἴδου ἐκπληρῶ τὴν ἐντολὴν μου, εἶπεν ὁ ἄ-
γνωστος, και ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν.

Ὁ δὲ 'Ρενέ, παρακαλέσας τινὰ τῶν διαβαινόντων
νὰ τὸν φέξῃ με τὸν φανόν του, ἀνέγνωσε τὰ ἐξῆς:

« Κύριε Λουκά Τρουέν δὲ Λά Βαρδινάι!
« Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σὰς γνωρίζω, ἀλλὰ μαν-
θᾶνω κατὰ τύχην ὅτι θὰ νυμφευθῆτε τὴν Κ. Αὐ-
γαλίαν Βερνάρδου. Ἴδὼν αὐτὴν εἰς τὴν ἐν Λινὰν
πανηγυρίῳ και ἐρασθεὶς αὐτῆς, σὰς εἰδοποιῶ ὅτι
ἐπιθυμῶ νὰ μονομαχήσω ἀμέσως με ὑμᾶς, και ὅτι
αὐρίον, Τρίτην τῆς ἀποκρέω, θὰ ὑπάγω ἐπίτηδες εἰς
Μακλοδοπούπολιν, ὅπου σὰς προσκαλῶ νὰ με προσδι-
ορίσετε τὸ μέρος. Σὰς ἀσπάζομαι, και εἰμὶ

» Ὁ ἰκπότης ΛΑΚΙΑΝΣ ΔΕ ΛΑ ΒΡΙΑΛΙΑΝΤΑΙ. »

— Αὐρίον, ἔστω, ἀπεκρίθη ὁ 'Ρενέ ἀνευ δισταγ-
μοῦ, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, εἰς
τὰς ἐπτὰ ὥρας τῆς ἑσπέρας. Θὰ ἔλθω τότε ἀκριβῶς,
και βεβαίως τε τὸν Κ. Βριλιανταί.

Ὁ ἐπιστολοφόρος ἐθαύμασε τὴν σταθερότητα αὐ-
τῆν, και ἀναχωρῶν εἶπεν: Αὐρίον!

— Ὁ πρῶτος σπαλοφόρος τῆς Λινὰν! ἐψέβυ-
σα ὁ ἦρας μας προχωρῶν. Πόσον εἶμαι εὐτυχῆς διό-
τι εὐρέθην ἐδῶ διὰ νὰ φονεῦθῶ ἀντὶ τοῦ φιλάτου
μου Λουκά!

θ'.

Ἡ οἰκία τοῦ Τρουέν.

Ὅταν ὑπάγῃς εἰς Μακλοδοπούπολιν, μὴ λησμονῆς
νὰ ἐπισκεπθῆς ἐν τῶν μᾶλλον περιέρων τῆς πόλεως.
Μετὰ εἰς τὸν ὄδον Κέρμας Ἐλίφου, ἀντικρὺ τοῦ
ἐχθροπωλείου, και θὰ ἴδῃς τέσσαρας οἰκίας ἐκ ξύ-
λου λεπτοεργημένου. Θὰ γινώσκῃς τότε τοὺς ὠραι-
οὺς ἐκείνους κλαδοὺς, τοὺς κατασκευασμένους διὰ
ὕλων, ὅπου οἱ προπάτορές μας ἔχον μεταξὺ τεσ-
σάρων τοίχων ὑαλίνων, και τοὺς ὀπίθους ἐσεβάσθη-
μέν ἢ πυρκαλιὰ, καταδαφίζουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι. Ἢ
περιεργότερα και ἀξιολογότερα τῶν οἰκιῶν τού-
των, πρόσθε δὲ και ἡ μᾶλλον ἀξιοσεβαστος και ἐν-
δοξώτερος, εἶναι ἡ τελευταία τῶν τεσσάρων αὐτῶν,
διότι ἐκεῖ ἐγενήθη και ἀπέθανεν ὁ μέγας ἀνὴρ οὗ-
τος περιγράφωμεν τὴν νεότητα, ὁ Γκαί Τρο ἐν ὄλοι
εἰς Μακλοδοπούπολιν οὕτω τὸν ἀνυμνῶσιν και ἔως
τῆς σήμερον. Κερδοσκοπὸς τις ἠλλοίως ἐσχάτως
αὐτὴν ἐπὶ λόγῳ βελτιώσεως, διὰ νὰ τὴν ἐνοικιάσῃ
εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς τοὺς ἀγαπῶντας τὰ θαλάσσια
λουτρά: ἡμεῖς ὅμως εὐτυχῆσαντες ἐπεσεβήμεν αὐ-

τὴν πρὶν ἢ ἐπισκευασθῆ, ὅτε ἡ φαντασία ἔδιδε ζωὴν
εἰς τὸν ἡμέτερον ἦρωα μεταξὺ τῆς οἰκογενείας και
τῶν ἑξῶν του. Ἴδου ἡ ἀκριβὴς αὐτῆς περιγραφή:

Ἢ οἰκία εἶναι τριώροφος, οἰκοδομηθεῖσα τὴν ἰσ-
τουλάχιστον ἑκατονταετηρίδα: ἡ δὲ πρόσοψις ὅλη
ἐκ ξύλου λεπτοεργημένου και ἐκ μικρῶν ὑαλῶν,
ἐξ ὧν τινες λαμπρῶς χρωματισμένοι. Τοῦτο ἔλεγε-
ρεῖτο ἄλλοτε μεγίστης κομψότητος και μεγάλου
πλούτου ἀντικείμενον. Καὶ βεβαίως, εἰς Μακλοδο-
πούπολιν, τὴν λιθίνην αὐτὴν πόλιν, ἡ ἐκ ξύλων κα-
τασκευὴ θὰ ἦτο τότε πολυτελεστάτη. Ἴδου διὰ τί
τὰς τοιαύτας οἰκίας ἀνήγειραν μόνον αἱ βαδύπλο-
τοι οἰκογένεια. Μόνον ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ' οἱ πλού-
τιοι Μακλοδοπούπολῖται ὠκοδόμησαν μεγάλας οἰκίας
ἐκ λίθων, και πάλιν ἡ χειρσοιωμένη ξυλεία αὐτῶν
ἦτο ὅσον ἐνδέχεται μεγαλοκρεπῆς.

Ἢ θύρα τῆς οἰκίας τοῦ Τρουέν εἶναι στενοτάτη
ἄνω δὲ αὐτῆς κείνται τὰ οἰκόσημα ὑποβασταζόμενα
ὑπὸ δύο λεόντων. Πέντε ἄλλα κοσμήματα, ἐν εἰδει
Καρνατιδῶν, ὠρᾶζόνται τὴν πρόσοψιν, ἐξ ὧν τὰ τῆς
πρώτης ὁροφῆς παριστάνουσι στρατιώτας ξιφηφόρους
και φέροντας τριπτύχους πέλους. Ἢ πρώτη και ἡ
δευτέρα ὁροφῆ ἀσχηματίζουσι μέγα ὑαλοτῶν παρῶ-
νρον μολυβδόστευκτον: εἰς δὲ τὴν τρίτην φαίνονται
εἰσέτι λείψανα ὑαλῶν χρωματισμένων.

Τὸ πρόσγειον μέρος αὐτῆς περιεῖχε τὰ γραφεῖα
και τὰς ἀποθήκας, ὅπου ἐνεγράφοντο και ἐκπερῶ-
οντο τὰ ἐμπυρέυματα ἄτινα ἀντήλασσον οἱ Τρουέν
μετὰ τῆς Ἰσπανίας και τῶν ἀποικιῶν τῆς. Ἢ ἐπὶ δὲ
τῆς θύρας τῶν ἀποθητῶν τούτων κείνται ἄγχιραι και
ἄλλα ναυτικά σύμβολα.

Ὁδὸς σκατεινὴ και σύνδεσρος φέρει εἰς τὴν κλι-
μακκία. Ὁλον τὸ μέτωπον τῆς πρώτης ὁροφῆς κατέ-
χεται ὑπὸ μιᾶς μεγάλης αἰθούσης. Ἢ δεξιῶν, ἐν-
τὸς τοῦ τοίχου, ὑπάρχει κρύπτη, ὅπου ἀπεθέτετο ὁ
θησαυρὸς τῆς οἰκογενείας, ὁ χρυσὸς, οἱ πολύτιμοι
λίθοι και τὰ σπουδαία ἔγγραφα. Διὰ τεσσάρων με-
γάλων παραθύρων εἰσῆρχετο ἀφύθουτος φῶς, διότι
ἠντὶ τῶν οἰκιῶν αἰτινες ἀνηρέθησαν μετὰ ταῦτα
εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς ὁδοῦ, ἦτο τότε ὁ βορῶν ἀνοι-
κτός, και ἐφαίνετο ὁ λιμὴν και ὁ ὠκεανός. Ἢ ἐστὶ
εἶναι μικρὰ, ἀλλὰ πλήρης κοσμημάτων και γραφῶν.

Ὅπισθεν τῆς ὁροφῆς ὑπάρχουσι θάλαμαι ὠραι-
σμένοι, ὅπου και οἱ ἄλλοι, και βλέποντες εἰς μίαν
αὐλήν, ἐντὸς τῆς ὁποιᾶς κείνται ὑπερμεγέθης βράχος.
Ὁ βράχος αὐτός, κατὰ τοῦ ὁποῖου συνετρίβητο
ἄλλοτε ἡ θάλασσα, ἀνυψοῦται μέγας τῆς τρίτης ὁ-
ροφῆς. Βλέσκειται δὲ ὅτι ἐκόπτε διὰ νὰ κτισθῆ ἡ
οἰκία. Ἀπὸ τῆς δευτέρας και τῆς τρίτης ὁροφῆς,
συνεστουμένης ἐκ διαφόρων δωματιῶν, φαίνεται τὸ
ὑδωρ σταλάζον εἰς τὰς μακκαὺς πλευρὰς τοῦ βρά-
χου, και ἄνθη ἄγρια βλαστάνουσιν ἐντὸς τῶν σχι-
σμῶν αὐτοῦ. Ἢ ἐπὶ τῆς κορυφῆς του ἀνυψοῦτο ἔως
πρὸ μικροῦ ὠραιουτάτη μηλέα. Ἢ ἄλλο ὅμως μέρος
τοῦ βράχου τούτου, ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην περι-
στασις ἦτον φαίδραν και ἀργαιότεραν: διότι ἐκεῖ
ὑπῆρχεν ἡ τὸ οἰκίημα τοῦ νεκροθάπτου ἡ τὸ ὄσταδο-
χεῖον τοῦ κοιμητηρίου τῆς Μακλοδοπούπολεως. Ὅπου

τοῦ μέρους τούτου και ἂν πέσῃ ἡ σκαπάνη εὐρί-
σκει ὅσα.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ λείψανα τῆς οἰκίας ὅπου ὁ Κ.
Τρουέν δὲ Λά Βαρδινέ ἐόρτασε τὴν βάπτισιν τῆς
Γαβριέλλης, τὴν Τρίτην τῆς ἀποκρέω τοῦ 1690
ἔτους.

Γ.

Οἱ συμποταί.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅλα τὰ χρωματισμένα παρῶ-
νρα ἐλαμποκόπου ἀπὸ τὰ φῶτα. Οἱ καλῆτεροι
οἶνοι τῆς Ἰσπανίας ἀνεβλάζοντο ἀπὸ τὸ βαθὺ ὑπό-
γειον εἰς τὰς ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τραπέζας. Περί
τὰς τραπέζας αὐτὰς, ἐπὶ θρανίων ἐσκεπασμένων με-
τὰ πλοσυώτερα ὑφάσματα τῆς Ἀνατολῆς, ἐκάθητο
οἱ πρῶτοι ἔμποροι και οἱ πρῶτοι πλοίαρχοι τῆς
Μακλοδοπούπολεως, πάντες κλοσυαῖοτατοι και με-
γαλοπρεπέστατοι ὥστε νὰ προσφέρωσι πρὸς Λουδοβί-
κον τὸν ΙΔ' δῶρα τριάντα ἑκατομμυρίων φράγ-
κων, και ἀκολούθως στόλον εἰς τὸν Γκαί Τρουέν διὰ
νὰ ἐκπορθῆσῃ τὸ Ἴριον Ἰανέιν. Οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ
τῆς θαλάσσης ἐγνωρίζοντο ἄλλως και ἀπὸ τὴν κλου-
σῖτητα τοῦ ἐνδύματός των. Ἢφόρον χρυσῶ, ἀρ-
γυρῶ, μεταξωτᾶ, σισύρα, και ξίση νεκοσημένα με
ἀδάμαντας και μργαρίτας. Αἱ δὲ γυναῖκες με τὰς
πλατυτάτας ἐσθῆτάς των, τοὺς ἀδάμαντας και τὰ
λοιπὰ κοσμήματα, καθὼς και με τὰ κάλλη των ὅλα
ἐστόλζον και αὐτὴν τῶν Βερσαλλίων τὴν αὐλήν.

Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι ὑπῆρχε και τις δυσαρμονία
μεταξὺ ἄλων αὐτῶν: διότι ὁρμὴ ταμιάκου και πί-
σης ἐξήρχετο ἀπὸ τὰ κεντήματα και τὰς φενάκας
τῶν καταδρομέων μας, και οἱ τραγεῖς και νευρῶ-
δεις βραζιλιόνες των ἐκράτουν τὰ ποτήρια ὡς τὰ πι-
στόλια ἐν ὥρᾳ ἐφόδου. Μεταξὺ δὲ τῶν λευκοτέρων
χειρῶν τῶν γυναικῶν, ὑπῆρχον και τινες ἱκαναὶ νὰ
ἐπαίσιωσι βασιλεῖς, ὡς ἡ Κ. LeLarge (*).

Ὁ Κ. Τρουέν διεκρίνετο μεταξὺ τῶν συμποτῶν
του διὰ τῆς ἀφρονεποῦ ἀπλότητος τῶν τρόπων και
τοῦ ἦθους του: ἦτο γέρον ὠραίος, πλήρης βίωμης
και ζωηρότητος, τρομαρὸς τὴν ὄψιν διὰ τὸν μέλανα
και πυκνότερον μύστακά του, και ἀξιοσεβάστος διὰ
τὴν ἀργυροεὶλῆ κόμην του, ἧτις ἐπιπτεν ὡς νιφὰς
χιόνος ἐπὶ τῶν ὤμων του. Πιστός εἰς τὰ ἐνδύματα
και τὰς ἑξῆς τῆς νεότητός του, παρηγολοῦναι τὸν
ἀρχαῖον συρμόν. Τὸ ἐρυθρὸν και στοργυλόν πρόσ-
ωπόν του, καθὼς και οἱ μεγάλοι και κόκκινοι ὀ-
φθαλμοὶ του, ἠρμήνευον ἀγαλλότητα συγχρόνως και
ἀξυθυμίαν. Ἢνίστε, συστολή τις τῶν μύωνων του,
και ὄφεις ἐμφαντικῆ ἐξερρομένη τῶν χειλέων του,
διεδήλουν ὅτι ἐπασχεν ἀπὸ ποναλιαν, ἧτις πρὸ πολ-
λῶν ἐτῶν ἐ'ασάνει μεν αὐτὸν ἀλλὰ δὲν κατέβαλλε
τὸ θάρρος του. Ἢτο ἐπίσης τραγὸς πρὸς ὄλους και
πρὸς εαυτὸν, και μόνη ἡ αὐτοῦ τῆς συνεκέρη τὴν

τραχύτητα του διὰ τῆς ἀναλλοιώτου γλυκύτη-
τος τῆς.

Ἢ ἱλαρότης αὐτῆ τῆς Κ. Τρουέν ἐφαίνετο και
εἰς τὸ ἔτι ὠραῖον πρόσωπόν της και εἰς τοὺς γα-
ληνιαίους και μειδιῶντας χαρακτῆρας της, και εἰς τὸ
κατάλευκον σῶμά της, ἔως και εἰς αὐτὸν τὸν τρό-
πον τοῦ ἱματισμοῦ της.

Ὁ Κ. Τρουέν εἶχεν ἐκ δεξιῶν τὴν κόμησαν Γα-
βριέλλην δὲ Λά Βουρδοναί, τὴν βασιλισσαν τῆς ἑ-
σορτῆς. Ἢγνωρίζετο δὲ και ἀπὸ τὸ σέβας τὸ ὁποῖον
ἄλλο ἐδείκνυον πρὸς αὐτὴν, και ἀπὸ τὸ ἀπερίγρα-
πτον κάλλος της. Φαντάσθητε τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀ-
φροδίτης και τὸ ἀνάστημα τῆς Ἀρτέμιδος, παρειὰς
ροδοχρόους και ὤμους ἀλαβαστρίνους, ὀφθαλμοὺς
γλαυκοὺς, και κόμην μέλαιναν, κρῖμα ἀξιοθαύμα-
στον χάριτος, εὐρωστίας, ἀφελείας και σταθερότη-
τος. Τοιοῦτος ἦτο πραγματικῶς ὁ χαρακτῆρ τῆς Κ.
ἀδὲ Λά Βουρδοναί. Χῆρα χωρὶς ὄμιος νὰ ὑπανδρευθῆ,
ὡς εἶκομεν, ἐφέ ετο ἐλευθερώτερον ὡς τοιαύτη, και
τοὶ μὴ συνκινούσης τῆς διπλῆς οἰκογενείας της. Ἀ-
πέτειε μειδιῶσα, με γενναιοῦτητα ἀνωτέρην τῆς ἡ-
λικίας της, τὸν ζυγὸν τῆς γενήτειας, τὴν τῆς τυ-
χῆς, και τὸν τῶν προλήψεων. Εἶχεν ἀπόφασι πρὸ
μικροῦ τὰς προτάσεις πρίγκηπος, ἐπιφυλάξασα τὰ
ἑκατομμύρια και τὴν καρδίαν της εἰς ἐκεῖνον ὅστις
θὰ εἴλαυε τὴν προσοχὴν της. Ἢφόρει με ἄπειρον χά-
ριν εἶδος ἐσθῆτος ἱπαντατικῆς πορφυροχρότου, και
πίλον μαῦρον λευκὰ ἔχοντα πτερὰ, και οὐδὲν ἄλλο
κάτμημα πλὴν δύο λίθων πολυτιμῶν, ὧν ἕκαστος
ἐτίμητο φράγκων τριάντα χιλιάδας.

Ὅσον ἐντιμοὶ και ἂν ἦσαν ὁ Κ. Τρουέν και οἱ
φίλοι του, ποτὲ καταδρομεῖς δὲν ἠξιοῦθησαν νὰ φι-
λοξενήσῃσι τοιαύτην μεγάλην κυρίαν. Ἀλλ' ἡ τιμὴ
αὐτῆ δὲν ἦτο ἴση πρὸς τὴν χάριν τῆς κομῆσῆς.
Μίαν μόνην λύπην ἐξέφραζεν ἀπὸ τῆς προτερείας,
ὅτι δὲν ἦτο παρὼν και ὁ Κ. 'Ρενέ εἰς τὴν οἰκογε-
νειακὴν ἐκείνην ἑορτῆν.

— Κ. Τρουέν, ἀνέκραξεν, ἐὼν λησιμονῆτε ὅτι ὁ υἱός
σας ἔστωσε τὴν ζωὴν μου κινδυνεύσας αὐτός, ἐγὼ ὅ-
μως τὸ ἐνθυμῶμαι. Ἢλιπίζω νὰ τὸν εὐρῶ ἐδῶ διὰ
νὰ τὸν ἐφράσω τὴν ἐγνωμοσύνην μου. Ἢπρεπε νὰ
εἶναι παρὼν σήμερον!

Και διὰ γλυκυτάτης ἀλλ' ἐπιτακτικῆς φωνῆς,
παρεκάλεσε τὸν γέροντα καταδρομέα νὰ στεῖλῃ ἐ-
πίτηδες ταχυδρόμον διὰ νὰ φέξῃ ἀπὸ Κάεν τὸν νεόν
διὰ τὸν χορὸν. Ἀλλ' ὁ Κ. Τρουέν, ὁ ἀδυσσεύτης
οὗτος πατήρ, μετὰ τινα εὐγενῆ δισταγμῶν, δὲν ἐνέ-
δωκεν εἰπῶν:

— Ὁ 'Ρενέ, Κυρία, ἐργάζεται, και μάλιστα ἐρ-
γάζεται θυμῶσι πρὸ δύο μηνῶν. Μ' ἔγραψεν ὅτι
ἀνέγνωσεν ὄλους τοὺς Λατινικοὺς συγγραφεῖς του,
και ὅτι ἐνθουσιᾶ διὰ τοὺς Πανδέκτας. Τρία ὀλό-
κληρα ἔτη ἐπερίεμεν τὴν ἀπόφασίν του αὐτῆν. Ἀς
μὴ τὸν διαταράξωμεν ἀπὸ ἀδυναμίαν! Τίς ἠξυρεῖ
ἂν ἡ θέα τῆς Ἰαθιμέλλης και τῶν ὠραίων σας ὀ-
φθαλμῶν, Κυρία, δὲν ἀναποδογυρίσῃ και πάλιν τὴν
κεφαλὴν του δι' ἄλλα τρία ἔτη;

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

Και ἡ μεν θωπεία διέβρωψε τὴν φιλακτίαν τῆς

(*) Ἢ ὠραία αὐτῆ θυγάτηρ πλοίαρχου τινὸς τῆς Μα-
κλοδοπούπολεως, ἐνοχλουμένη ἀπὸ τὸν φιλέρωτα Κάρλον
τὸν Β', βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, ἔδωκε σοσδοῦτατον βέ-
πισμα εἰς αὐτὸν. Ἀλλ' οὗτος, ἀντὶ ἀπαντήσεως, ἔστειλε
πρὸς αὐτὴν βασιλοπρεπῆ ὄφρα.

κομήσας, ἀλλ' ἡ ἀνησις τὴν δυσχερέστησεν εἰς ἀκρον. Ἀποσταθεῖσα τότε πρὸς τὸν Λουκᾶν

— Ἴδὼν ἐπιθυμῆτε εἶπε, τὴν πρὸς σᾶς ὑπόληψίν μου, καὶ ἂν ἀγαπᾶτε τὸν ἀδελφόν σας, ὑὰ φροντίσατε νὰ εὐρεθῆ ἐδῶ αὐτὸν τὸ ἑσπέρας! Ἢ ἄμαζά μου, τὰ ἄλογά μου, καὶ οἱ ἄνθρωποι μου εἶναι εἰς τὰς διαταγὰς σας διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ τὴν φέρουν.

Ὁ Λουκᾶς ἠρῳδίασεν, ὠχρίασεν, ἔτριψε· καὶ μετὰ ταῦτα εἶπε κρυφίως πρὸς τὴν εὐγενῆ κυρίαν μίαν λέξιν ἣτις τὴν καθύστασεν ὡς εἰ θαύματος. Ἐκταυτε πλέον δὲν ὠμίλησε περὶ τοῦ Γενε, ἀλλὰ παρευρέθη σιωπῶσα εἰς ὅλος τὰς ἑσπέρας, ψιθυρίζουσα πολλάκις μετὰ τοῦ Λουκᾶ, καγγάζουσα δὲ τὴν εὐπιστίαν τοῦ Κ. Τρουῆν, καὶ σφρέουσα τὸ βλέμμα πρὸς σωρὸν προσωποφόρων ἀκολουθούντων αὐτήν.

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ σωροῦ τούτου ἦτο, ὡς εὐχολοῦν νὰ τὸ ἐνοήσωμεν, ὁ Γενε αὐτὸς· φέρων λαμπρότατον ἐνδυμα γοιθολεῖμαυ Πενεταῦ, περυσινῆ εἰς τὴν βάπτισιν τῆς γοιθεῖης, γεννημένη ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον καὶ τὸν κληρὸν τῆς Μικλοδουπιλάως· συνώδευσε τὸν Θεοκλήμαν περιπλοῦν τῆς Ιερουσαλῆμ ἐντὸς τοῦ λιμένος, καὶ ἐπὶ τέλει ἐκείδησε τὸ ἄθλον τῆς ἐπιθεξιότητος καὶ τῆς ἰσχύος εἰς τὴν λαμβομαχίαν.

Τὸ ἄθλον τοῦτο ἦτο ἀριστάτη χροστὴ ἄλυσις, τὴν ὁποίαν ἐχρησθήσαν οἱ ἀνάδοχοι τοῦ πλοίου. Ὁ δὲ Γενε πολμήσας ὑπὲρ τὴν λῶβην αὐτὴν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς κομήτης, ἐκταθεῖς εἰς τὴν κίνδυνον τοῦ νὰ γνωρισθῆ ἀπὸ τὸν πατέρα του, ὅστις ἔτριψε νὰ ἐναγκαλισθῆ τὸν νικητήν. Ἀλλ' ἐνῶ ἡ ποδαργία του ἐπιπόδιζε τὸν γέροντα κταδρομέα, ὁ νέος γ. νδολιόσας, ἀσπασθεῖς τὴν χεῖρα ἦτις τὸν ἐσταφάνωσεν, ἐκλήδησεν ὡς ἔλαφος εἰς τὴν λαμβὸν του. Ἐν τοσούτῳ ἤλυε καὶ ὁ πατήρ του διὰ νὰ ἐνεσημῆσῃ τὴν νέαν ταύτην ἐπιτηδειότητα, ἀνοῶν τις ἦτο ὁ αὐτομυγὸς αὐτῆς, καὶ διὰ τὴν ὅλοι ἐγέλων περὶ αὐτόν.

(Ἀκολουθεῖ τὸ τέλος.)

Ο ΒΟΡΕΙΟΥΑΥΤΙΚΟΣ ΔΙΑΠΛΟΥΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰςε φυλλῶδ. ΡΙΔ')

—ο—

Τὴν ἐπαύριον ὁ πλοίαρχος Μικλιούρ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Ἑταστὴν, καὶ ὁ πλοίαρχος Κέλλαττ, ὡς ἀρχαιότερος ἀξιωματικὸς, ἀπερῶσεν ὅτι, ἂν εἰκοσι βικαοὶ ναῦται προσεφέρουν νὰ μειωσῶ μετὰ τοῦ Μικλιούρ, ἐπιτρέπετο αὐτῷ νὰ παραμείνῃ περὶ τὸ πλοῖόν του, καὶ νὰ προκηδῆται νὰ τὸ ἐπανασέρῃ εἰς Ἀγγλίαν, ἔταν ὁ καιρὸς ἦθελε τῷ ἐπιτρέφει. Οἱ εἰκοσι γενναῖοι εὐρέθησαν, καὶ ἔκτοτε μέχρι τοσούτου αὐτοὶ μετὰ τοῦ πλοίαρχου Μικλιούρ μένουσιν ἐν τῇ ἐκουσίῳ πεπηγμένῃ των φυλακῇ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἠλέους.

Ὁ ὑποπλοίαρχος Κρεσουέλλ ἐνηκολούθησε τὴν ὁ

δοιοπορίαν του πρὸς τὴν νῆσον Πείγην, εἰς ἀπόστασιν 3000 μιλίων, φέρων τὰ ἐγγράφα τοῦ πλοίαρχου Μικλιούρ· εἰς εὐρε τὸν πλοίαρχον Πόλλεν, διωκόμενον τὸν Ηο.Ιουκὸν ἀπέραι. Μεγάλην ἐκπλήξιν διήγειρον αἱ ἀνεπίστατοι ἀγγελίαι· πρὸ πάντων δ' ἡ ὑποπλοίαρχος Κελλόσας, γενναῖος ἀλλ' ἀτυχῆς Γάλλος ἀξιωματικὸς, ὑπὸ ταιούτου ἐκουσίῳ ἠ ἐνδοσιμασὶ διὰ τὴν εὐρεσιν τῆς βασιλοδουτικῆς διαδου, ὅσπερ ἐτήρουν ὅτι αὐτὸς ἂν εἶχε τὴν τύχην νὰ συμμελέσῃ τῆς ἐνδόξου ἀνακαλύψεως, προθύμως ἐβουόλεζε τὴν ζωὴν του. Κατὰ παράκλησίν του ὁ πλοίαρχος Πόλλεν τῷ ἔδωκε νὰ φέρῃ τὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸν ἠδουκῶρον Πίλαρ ἐν τῇ διαύρῃ τοῦ Πέλλεγ. κτῶσας. Ὁ πάγος ἦτον πυκνὸς, καὶ ἡ ὁδοπορία ἐνοσείται ὅτι ἐγένετο δι' ἐλκυσθῶν. Πέντε δὲ ἡμέρας ἀρ' ὅτου ἀνεχώρησαν, ἡ ὑποπλοίαρχος Κελλόσας ἔστατο μετὰ πάντα ἀνδρῶν ἐπὶ μεγάλῳ τμήματι πάγου, ἦτον αἶφρος ὁ πάγος ἐσρήλη, καὶ τὸ μέρος τὸ φέρων αὐτοῦ, τοῦς παρῶσας μικρῶν τῶν λαπέδ. Μετὰ εἰ ὄρας οἱ δύο εἰ τὸν ναυτικὸν ἐπέστρεψαν, πῶσιντας ἐνωσῶς καὶ τὰς ἐπιστολάς· ἀλλ' ὁ δυστυχῆς Πόλλος δὲν ἐβρήθη πλέον. Τὴν ἦσαν ἀνυπόστατον ὁ πλοίαρχος Ἰγγελσεῖλλ, διωκόμεν τὸν φοίνικα, ἐφίλασεν εἰς τὴν νῆσον Πείγην, καὶ ἰδὼν πῶσον σπουδαῖα ἦσαν αἱ ἐπιστολαί, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπιτρέφῃ ἀμέσως εἰς Ἀγγλίαν μετὰ τὸ φέρουτος αὐτοῦς ὑποπλοίαρχου Κρεσουέλλου. Τὴν νύκτα πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των, ἔν πλοῖον φορητῶν, προβαλῶσθη καλὸν μῶνον, καὶ ὑπακαίμενον καὶ αὐτὸ εἰς τὴν διαίκτην τοῦ πλοίαρχου Ἰγγελσεῖλλ, προσεβλήθη ὑπὸ τῶν πάγων καὶ ἐβυβίσθη ἐντὸς θαλαπέσας λαπέδων, μόλις προσφθῶσεντος τοῦ πληρώματος νὰ σωθῆ.

Τὴν 21ην Αὐγούστου ὁ ὑποπλοίαρχος Κρεσουέλλ ἀπέβλεπεν ἐν τῷ φθίνοντι δι' Ἀγγλίαν, ἔβου ἐβου ἐντὸς εἰς ἐβουβῶσιν. Τὴν πρῶτην τῆς παρασκευῆς κατὰ τὴν πρῆπτην ὥραν τῆς Τῆς Ἰκτωβρίου, ὁ Κ. Πόλλος μῶλις τῷ ναυαρχίῳ, ἠγέρθη τὸν ὕπνου του ἀκούσας τὴν ἀπροσδόκητον ἀγγελίαν. Ὅτι τὸ δευτερεὶς ὄραρον καὶ ἡ αἰώνιος ἐνασχολήτης τῆς ζωῆς τοῦ πατρός του, τοῦ Ἰωάννου Πόλλου, κταροβῶσθη πῶλος, καὶ ἐβρέθη ἡ βασιλοδουτικὴ διαδου. Ἦτον δὲ ὁ ὑποπλοίαρχος Κρεσουέλλ ὁ πρῶτος ὁνητὸς ὅστις ἠτύχησε νὰ εἰσεβῆ εἰς τὴν πολιτικὴν θάλασσαν διὰ τοῦ Περικλίου πορθησῶ, καὶ νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ τοῦ Περικλίου κόλπου. Περικλίου δὲ εἶναι ὅτι ὁ μὲν πλοίαρχος Ἰγγελσεῖλλ ἐπροβιβάσθη ἀμέσως, πῶλως διότι εἶχε τὴν τύχην νὰ φέρῃ τὸν Κρεσουέλλ μετὰ τῶν ἐπιστολῶν του, ὁ δὲ Κρεσουέλλ δὲν ἐπροβιβάσθη εἰσεῖται. Ὁ πλοίαρχος Μικλιούρ ἐπροβιβάσθη τὴν αὐτὴν ἡμέραν μετὰ τοῦ Ἰγγελσεῖλλ. Ἀλλ' εἰς τὴν ἀνακαλύψαντα τὴν περισημον δίδου ὀρελίστου ἀνυμνηστικῆς ἀνοσῆς ἀνοσῆτα, καὶ αὐδραῖα ἀνοσῆτα ὅτι εἰς τὴν ἐπίστρεψῆν αὐτοῦ τὸ κρινὸν αὐτὸν ἔβλεπε τῷ ἐπιψηφίσει τὰς 300,000 δρ. ἄς πρὸ ἐκαστὸν ἐτῶν εἶχε προκηρῶσει διὰ τὴν ἀνακαλύψαν τῆς διαδου, μετ' ἀναλόγων ἀμοιβῶν καὶ διὰ τοῦς ὑποδεσφῶσας ἀξιωματικῶς.

Ἄρ' εἴπωμεν ἤδη ἐν βλέμμα ὑπὲρ ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ Μικλιούρ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ θριάμβου του μέχρι τοῦδε. Ἐτέσσαρ ἐτῆ τῆς ζωῆς του, τὸ ἄνθος τῆς νεότητός του, παρήλθον ἐν τῇ φοβερῇ μονοτονίᾳ τῶν πεπηγῶτων ἐκείνων μερῶν, καὶ πέμπτον ἀρχεσται ἔτος, καὶ ὁ θεὸς μόνος οἶδεν ἂν θέλει ποτὲ ἀπαλλαγῆ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκείνης. Περὶ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν ἐν τοῖς παγετοῖς ἠμιλοῦσιν εὐκόλως οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλ' ἐνοοῦσι τί τοῦτο σημαίνει; Στέρσις ὅλων ὅσων ἀναγκαῖα ἢ προσφιλῆ τῷ ἀνθρώπῳ. Οἱ ἀξίωματικοὶ δὲν ἠμιλοῦσι περὶ τούτων ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς των. Ἀλλ' ἄς ἀκούσωμεν τὸν Ἰωάννην Πόλλος, ἄς ἀκούσωμεν τὴν κραυγὴν μῶλις μόνης καρδίας ἐγεγομένη: εἰ τοῦ αἰωνίου πάγου, τοῦ πάγου πάσας ζωῆς. — « Μὴ νομίζετε, λέγει, ὅτι δὲν τὰ ἠσθανόμεθα ὅλα ταῦτα, τὴν ἀδιάκοπον καὶ ὄχληρῶν ἐπανάληψιν τῶν ἐγγραφῶν τῶν ἀνέμων, τῶν καλῶσῶν, τῶν πάγων, εἰς διάστημα μηνῶν καὶ ἐτῶν τὰ ἠσθανόμεθα πάντα. ἀλλὰ τὰ ἐξετέλουν ὡς ἂν δὲν τὰ ἠσθανόμεθα. Νίχομεν δεινὰ ψύχους, δεινὰ πείνης, δεινὰ ἀγόνων. Καὶ τοὶ δὲ μὴ ἀποθανόντες ἢ κολοβωθέντες ὡς ἄλλοι εἰς ταῦτα τὰ κλίματα, ἀλλὰ ποῖον ἀγωνίαν δὲν ὑπέστημεν, ποῖας θλίψεως ψευδόμενον ἐλπιδου, ποῖας ἀκαβέτους ἐπιθυμίας πρὸς τοῦς μακρυσομένους ἡμῶν φίλους καὶ τὴν γενέθλιον γῆν, ἦν ἐνομιζόμεν ὅτι ποτὲ πλέον δὲν ἴδωμεν! Ἀλλ' ὑπῆρχε καὶ δεινὸν μείζον ὅλων τούτων, ἡ ἔλλειψις ἐνασχολήσεως, ἡ ἔλλειψις ποικιλίας, ἡ ἔλλειψις τῶν τρόπων διανοητικῆς ἐργασίας, ἡ ἔλλειψις ἰδεῶν, καὶ, διατὶ νὰ μὴ τὸ εἶπω, ἡ ἔλλειψις συναναστροφῆς. Ἢ σήμερον ἦν ὡς ἡ γῆτις, καὶ ὡς ἡ σήμερον ἔμελλε νὰ εἶναι ἡ αὐτῶν. Περικλίου ἠσταν ὑπὸ θαλάσσης πεπηγείας καὶ ἀβάτου, ἐπεθυροῦμεν νὰ ἐκοιμώμεθα δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος καθὼς τὰ ἔντομα. Ἀλλὰ ποῖα βῆσανος, νὰ εἰμεθα ἔξυπνοι πάντοτε, ἐπιθυμοῦντες ἐργασίαν καὶ δραστηριότητα, καὶ ὅμως νὰ βλέπωμεν κοιμημένην πᾶσαν τὴν φύσιν, καὶ ὅτι ἄλλο δὲν μῶλις ἐμενεν, εἰμὴ εὐχῆ, στεναγμῶς, καὶ ἐλπίς καλ' ὅσον ἐνεδέχτο!.. Τίς μᾶλλον ἐμοῦ, ἐξακολουθεῖ, ἐθαύμασε τοῦς παγετοῦς τοῦ βορᾶ, φερομένους ἀπὸ τοῦ πύλου ὑπὸ πνεύματος τῆς θεῆλης, πλέοντας ἐπὶ τοῦ Ἰκτωνοῦ ὡς στελλοῦς πύργους, ὡς ὄρη, λαμπροῦς τὰ χροῦματα, ὀραίους τὰ σχήματα; Καὶ δὲν ἐπέσῆθησαν ἐν ταῖς συγκρούσεσι καὶ ταῖς βρονταῖς τοῦ πελάγους ἐκείνου τῶν κινουμένων ὀρέων τῷ ὑψηλῶν ἐν τῇ φύσει, καὶ δὲν ἠτῶνθη ὅτι ἐνταῦθα εἶχον φύσιν εἰς τὰ ἀνυεβῆθητα αὐτῆς θρια; Πάντα ταῦτα ἦσαν πλήρη καλλόνων, φρίκης καὶ κινδύνων, διήγειρον, ἡ ἐδύναστο νὰ διεγείρωσι εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν καὶ μέχρι παραφορῶς τὴν φαντασίαν τοῦ ποιητοῦ. Ἀλλὰ νὰ βλέπωμεν χιῶνα καὶ πάγον δι' ὅλων τῶν μηνῶν τοῦ ἔτους, χιῶνα καὶ πάγον ἀδιάκοπον δι' ὅλων τῶν μηνῶν τεσσάρων ἐτῶν, τοῦτο ἦτον δεινὸν καὶ βάσανος φοβερῶ διὰ τὴν φαντασίαν, καὶ ἐνετυπώθη εἰς αὐτὴν τὴν μνήμην δυσκαλλάκτως, ὥστε καὶ ἀφ' οὗ ἐπαυσεν, ὡς νὰ ἐξακολούθῃ δι' ἡμᾶς. Πρὸς ἡμᾶς ἡ ὄψις τοῦ πάγου εἶχεν ἀποβῆ πληγῆ, νόσος, βῆσανος, καὶ ἡσταν ἡσταν δεινὸν καὶ ἀπελπισία. Τὴν ἐμισοῦμεν, διότι ἐμισοῦμεν τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς, καὶ πᾶν τὸ μετ' αὐτῆς συνεχόμενον.

Ἐπὶ δέκα μῆνας ὁ ἀήρ εἶναι χιῶν, ὁ ἀνεμος εἶναι χιῶν, χιῶν εἶναι ἡ ὀμίγη, καὶ χιῶν ἡ πνοὴ τοῦ στόματος. Χιῶν ἐπικόβηται ἐπὶ τῆς κόμης ἡμῶν, ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, ἐπὶ τῶν βλεφαρῶν, περὶ ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἐπὶ τῶν κινῶν καὶ ἐπὶ τῶν τραπέζων. Προσέτι χιῶν ἦσαν αἱ καλύβαι ἡμῶν, καὶ τὸ ποτὸν καὶ ἡ τροφὴ ἡμῶν, καὶ τὸ ἄλλος ὁ μετεχειρίζόμεθα· καὶ ἂν ἀπεβήταμεν, χιῶν ἴδωμεν τὰ σάββαν, καὶ αἱ βῆσαι καὶ οἱ τάφοι ἡμῶν. »

Ὅχι ἦστον ὅμως ἔχουσι αἱ ἐρημῖαι ἐκείναι καταπληκτικὸν τι κάλλος, καὶ τοὶ μετὰ φρίκης συνδεδεμένοι. Τὰ ὄρη τοῦ πάγου, οἱ παγετοῦδες γίγαντες τῶν ἀρχαίων παραδόσεων, στίλλουσιν εἰς τὸν ἥλιον, ὡς ἂν ἔφερον στολάς ἀλαμάντων παγετοῦ τερατοῦδες, ἔχοντες χιλίων ποδῶν ὕψος, λάμπουσι πράσινοι ὡς ὁ σφάραγδος ἡ ἰσθαφείς εἰς τὰς τελευταῖας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, βράχοι καλύπτονται ὑπὸ ἐρυθρῶς χιῶνος, καὶ ἀνοῶν ἐκταίνονται κυανοῦς ὄρανος, τόσον διανγῆς, ὥστε τ' ἀντικείμενα φαίνονται εἰς ἐκαστὴν μιλίαν ἀπόστασιν, περὶ δὲ εἰς τὸν ὀρίζοντα περιστρέφεται ἄδυστος ἐπὶ τρεῖς μῆνας ὁ θερινὸς ἥλιος. Ἐκαστα δ' ἐπέρχονται οἱ τρεῖς μῆνες τῆς καλοῦς νυκτός, μετὰ τῆς καταπληκτικῆς, νερμῶσεως πάσης τῆς φύσεως τότε οἱ ἄνθρωποι φαίνονται ὡς τινα ἀνήγηρα πνεύματα πλανώμενα ἐν τῷ σκότει, καὶ τὴν σιωπῆν λυοὶ μόνῃ ἡ σύγκρουσις τῶν παγετῶν, καὶ οἱ ἀστέρες καίουσιν ἐρυθροὶ ὡς πῦρ ἐπὶ τοῦ μέλανος οὐρανοῦ, καὶ πανταχοῦ ἐκταίνονται ἀπέφρυντος ἡ πεπηγμένη θάλασσα, καὶ ταύτην διασχίζουσι μόνον ἀκόπελοι μέλανος βεσανίτου, ὡς ἀναστασμέναι χεῖρες περικομένων ἀνθρώπων ἄνω δὲ περιέρχεται ἡ λαμπρὰ πολικὴ σελήνη, ἡμέρας καὶ ἐσθιμῶδας μὴ κατακλινοῦσα εἰς τὴν δύσιν, καὶ ὑπὲρ πάντα λάμπει τὸ ψυχρὸν καὶ ὄραρον σέλας ὑπὲρ ὅμως οὐδὲν ἐμψυγῆ, οὐδὲν ζωογονεῖ, καὶ ἀφίτη τὴν φύσιν σιωπηλῆν καὶ πεπηγμένην ὡς πρῖν. Ἐπὶ δέκα μῆνας τὰ ἴδια εἰσι πάγοι, ἡ γῆ χιῶν, καὶ ἡ σιγῆ τοῦ θαλάτου ἐπιμαρταῖ πανταχοῦ.

Ὁ ὑμβρόλλος λέγει ὅτι οἱ κίνδυνοι αὐξάνουσι τὴν ποιῆσιν τῆς ζωῆς. Ἀλλ' εἰς τοῦτο, ὄχι κίνδυνοι καλ' ὡν αὐδὲν ἔχει τις ν' ἀντιτάξῃ πλὴν πιθανῆς κορτερίας. Ὁ κατὰ τὰς ὑπερβαρῆσεις χιῶνος διωκόμενος πλοῖον, πρέπει ο' μόνον αὐτῷ νὰ εἶναι ἡρωῖς, ἀλλὰ καὶ νὰ δῷ αὐτῷ καὶ τοῦς περὶ αὐτὸν νὰ καταστήσῃ ἡρωῖς. Ἀλλ' εἰς τὴν καταφυγμένην ἐκείνην νῆρικτιν τῆς ὑπάρξεως, πόστιν δύσκολον νὰ διατηρήσῃ τις τὴν ἰδίαν ἐαυτοῦ δραστηριότητα, τὴν ἐνθουσιασμὸν, τὰς ἠρωϊκὰς προτίσεις, καὶ γο νικίας ἐλπίδας, γορὶς πάντα ταῦτα νὰ καταφυγῶσιν οἱ ἡλικίᾳ φύσις! Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο κταροβῶσεν ὁ Μικλιούρ καὶ δι' ἐαυτὸν καὶ διὰ τοῦς γενναῖους συντρόφους του. Ἢ ἐπιτυχία του δὲ ἦσαν ἔργον τῆς τύχης, ἀλλὰ τοῦ ἠρωισμοῦ τῆς καρδίας του, τῆς φυσικῆς καὶ ἠλικῆς ἀνδρείας αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀδρι- καὶς καὶ θαρράλεως αὐτοῦ διωβῶσας. Περὶ ἐπιτροφῆς

δεν ήθελε να ακούση, έρρίφη δ' εις τας άγκάλας τής σύγης του, την σύλην αισθάνομενος τής μεγαλοφυίας, και άν θάνατος τή επέπρατο, δεν ήθελεν ουδεις να ριφαιιδυνεύση ύπέρ αυτού. Τό μέγα του κατώρθωμα είναι ότι αυτός πρώτος και αυτός μόνος διέτρεξε την άγνωστον έκτασιν μεταξυ του Περγίγιου πορθμού και τής Μελέλλης νήσου, και πρώτος εισέβαλε, εις ταύτην την άπλευστον θάλασσαν, και δι' αυτού υπάρχει ή η χάρις άρχής του λαού ρίνου εκείνου των πάγων, μεγάλης έκτατων τίν κίνδυνον του διάπλου αυτού. Η άνακάλυψις του επέφερε συγγρήνας την λύτην διαφόρων έπιστημονικών και γεωγραφικών προβλημάτων. Ούτω κατέστρεψε δια παντός τας φαντασιοκοπίας άναπεπταμένης πολιτικής θάλασσης, διδάξας ότι η πολιτική θάλασσα ουδέποτε άκαλλάττεται πάγων. Αυτός δέ τή γλιετιές ήτημα, και άποδείξας τήν ύπαρξιν βορειοδυτικής διόδου, απέδειξε συγγρήμως, άν πρόκειται να γίνη άπόπειρα κοινωνίας μεταξύ 'Ινδών και 'Αγγελίας διά τού πολιτικού ωκεανού, ότι αυτή πρέπει να διευθυνή ή προς τή βορειοανατολική, ως διευθύνει ή ίδιος, διότι οι άεμοι και ή παλιόρτια εν δυτικών χωροσσι τού πλείστον του έτους, και ώνάσει τόν θλιον όγκον του πολιικού πάγου έναντίον παντός πλοίου πλέοντος εν τής 'Ατλαντικής.

Αν ή νέα έπιστήμη μετ' όλων των εδαφίων όσος παρέχει ή άτυχή, τή έλικικίνετα πλοία, αι λέμβοι εν κόμμωσι Γούτα-πόρρης, τή επ' άπειρον διατηρούμενα εφόδια, και αυτή ή Ρ.Μεκρίνη, ή έ-ασα τας πληγας του πάγου, ενθαξέσθη του λοιπού τους ανθρώπους να διερχονται την βορείον διάδον, ή χάρις είναι διαγορημμένος, ή όδός τής 'Ασίας γνωστή. Απολλήαι δύνανται να τοποθετηθώσιν εις την Περίγην και εις την Μελέλλη νήσον, και ενθ' μια συναείξει διερχεται την διακεκομμένην έρημον προς άνατολάς και προς τας 'Ινδίας, άλλα δια τών ερήμων πάγων τής άρκτου δύναται να θείνη προς δυσμάς και προς τού αυτό τέμν. Καθ' όλην τήν ήδον αίκοσι φυλαί ανθρώπων, και όπου ύπάρχουσιν άνθρωποι, οι άδελφοί αυτών δεν πρέπει να θεωρσσι άνάξιον έου-των έργον τή να προσπαθώσι να εξευγενίσωσιν αυτούς προς τόν χειτητισμόν. Πάσα πρόοδος είναι θεία, επανέεται, οδηγείται και διευλύνεται υπό προνοίας σοφής. Και τή μεμνημένον πλείον, τή δέσμιον εν τή κόλπω του 'Ιλέους, δεν έκομισή δια τών υπερβό-ρειων πάγων άνευ τινος πρόβλεψις ώφέλιμου τή ανθρωπότητι.

Εις προς τόν Ιωάννην Φραγκλίον δέ, τή πάντα φαίνονται άποδεικνύοντα, ότι προσκνήθη την διωρυγή του Μελλιγατίνος μετά των πλοίων του, και έξηλ-θε πέραν εις τού άναπεπταμένον πέλαγος, όπου ουδεις έδυνάθη ποτέ να τόν παρακολουθήσθ. Ολιθερίν, Μι-βερβάτων τή έρημον και σκοτεινόν τέλος του γεν-ναίου γένους, έξω εις τήν άπέραντον έκτασιν των παγετών, μακράν πάσης ανθρωπίνης αντιλήψις; διό-τι άν και ο θάνατος είναι πάντοτε παρών εις έκαστον βαλασσοφόρον των υπερβόρειων πάγων κατά πάν-στι μίγη του επικινδύνου του πλοσ, και πολλοί εν-

τρον εκεί τάρων γίνους, άλλα τή μυστήριον τή πα-κρημάμενον επί τας τύχης του μεγάλου πολοπλεύτου αυτό πληττει ζοφερός τήν φαντασίαν, και έμπίπτει φρίκην. 'Ικατόν τριακονταξέ άνθρωποι άπόλλοι, και ουδέ σημείον, ουδέ γραμμή έπιστολής, ουδέ τή ελάχιστον τεμάχιον των εφοδίων αυτών, ουδέ τήν με τελευτημένην μίση των κρημνών των ερέβη. Οί-δερμία τοιαύτη άλλα καταστροφή άναφέρεται εν παρ-τή ιστορία των άρτακίων τούτων επιχειρήσεων.

Χάρις τή ενθ' ή εν ενθ' και κυριότερος ήμεις τή θάλασσης, ή άνακάλυψις τίν διόδου, δεν είναι το-λοιπού εις τούστων προμετρήν τύχην έκτεθειμένη, και οι κίνδυνοι του κατά μέγας πηρόλιον διότι εν-δεν κατορθώση να επαναφέρη τή πλείον του δια τή πορθμού του Κόρρι, έλευε τή έγκαταλείψει, μετα-σχηματισθέν εις σκαφετόν άπολλήον, ή δέ πλείον-της 'Ασιγίτιμος. Άλλα πεποιθήσαν ότι η πρόοδος ή οδηγήσασα αυτόν μέχρι τούδε, έλευε και τού λα-πού φωνή αυτού εμνετά, όσα να έπιστήη τή έ-χρον του δι' έντελευτάτης έπιτυχίας. Αρ' ότου ή Αρκτική επανέφερε τήν Χρυσήν 'Ελλάδα εις τήν 'Αγ-γλίαν, και ή βασιλεύσα 'Ελισαβήτα έγαθή έντός τού πλοίου ένεινου, ουδέποτε προσπαρήσθη εις τήν έ-μειν πλείον έχον ιστορίαν τούστων περιεργον ως τήν του 'Κασπιδ. Άλλ' ή προοδος του πλοίου τούτου ήμεις είναι έπιστατευτάτη, διότι δύο υπερ-μεγέθεις πάγου τή έσφιγγόν μεταξύ των, και τή ύψισαν εις τριακοντα πόδας ύπερβίαι τής έπιτα-είας τής θάλασσης. Όπου μίσει κρημμένον. Ο ή-ποπλοίαρχος Κεουόκκλ περιόρως έήτησας να εκ-πλεύση και αλίης προς τήν λιμένα του 'Ιλέους, όσας σκεύη εις βοήθειαν τού άρτακίου του.

Περιεργάτων είναι ότι ύπάρχει όρχαία 'Ιρλα-νδική παράδοσις, ήμεις κρίνεται άκρίτως έφαρμοζο-μένη εις τόν έσθλόν τής 'Ιρλανδίας υίον, ως αν εν-αυτόχρημα προσηταία. Τή έσθλότη του είναι τού αυτό με τή του άρχαίου θηλασίου θεού τής 'Ιρλανδίας και τής Νήσου Μάν, καθ' όλην Μαννανών Μα-κλιούρ, εις δέ τήν χώραν Λονδονδερβύ ένομαζέται Μα-κλιούρ, και εκεί πολλά περι αυτού δι-γυόσται, και μεταξύ άλλων ότι έλευε ποτέ κατο-ύσκει μέγας κατήσθημα, προς δόξαν τής 'Ιρλανδίας. Αί πιθανότεροι ειδήσεις περι τού θηλασίου τούτου θεού περιέχονται εις τού τού Ηροδότου Κεουόκκλ λε-ξικολόγιον, ως έπαται: 'Ο Μαννανών Μακλιρ (ή η Μακλιούρ) ήτον περιεργος έμπορος, κατοικών τήν Νήσον Μάν. 'Εν δ' ή μέγιστος 'Ισλαστικός των δυ-τικών τού κόσμου μετρώ, και ένομαζέ να προλήη-τίν καλόν και τόν καλόν και τίν εν παρασητήσων τού σήρανος, και εν τών μεταβόλων τής σελήνης δι' ή οι 'Ιρλανδοί και οι Ηεττανοί τίν επεκάλεσαν θεόν τής θάλασσης, τίν ένομαζόν δέ και Μάκ Αίθ, ήτοι είπν τής Μαλίσημα. Απ' αυτού έπνομομαθή και η νήτος Μάν.

Εν τή Ογγυία λέγεται ότι τή έσθλότη του έμ-περου ήτον 'Ιρβάν, τή δ' έπιστήριον Μακλιρ, και έ-τι απ' αυτού έλαβε τή έσθλότη ή τόπος Λούγ' Ορ-

βαν, ήδη κατά παραφθοράν Λούγ' Κόρριβ καλούμε-νος. Ο Μαννανών Μακλιούρ όστος ήν εις τών Καρ-χιονίων εκείνων έμπορων, οίτινες ιστοροδνται επί-σκεφθέντες τή μέση ταύτα του κόσμου εις άρχαιοτά-τους χρόνους, και λέγεται κατοικήσας, και εις κω-τίστην αυτού άποθήκην καταστήσας τήν νήσον Μάν. Και αυτός ή τόπος ήτοι ή παραδόσις αυτή ύφίστα-ται είναι νέος κείκος τής παραδόσις ταύτης αλύ-σεως διότι ο πατήρ του Μακλιούρ κατήγετο εν Λονδονδερβύ, και αυτός δέ ο 'Ιδιος, όταν έπώστρα:εν από τήν πρώτην του έκδρομήν προς τόν πόλον μετά του Γ. Ράκ, έρρίφη υπό τής τρικυμίας εις αυτήν εκείνην τήν άκτήν, ήν ο προπάτωρ αυτού, ή Μακλιούρ τής άρχαίας ειδωλολάτρου 'Ιρλανδίας, είχε δοξάσει δια τών έμπορευμάτων του επιχειρήσειον. Όταν έπομένως ή 'Ιρλανδία ιδή επανεργόμενον τόν πλοίαρχον Μακλι-ούρ, θέλει δεχθή τόν πρό πολλού περιμενόμενον αυτής ήρωα, τόν τή μεγάλα διαπραξάμενον,

ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

ΟΣΩΚΡΑΤΗΣ,

καθ' τόν Γρότε. (*)

Ηγωνίσθηεν ν' άποδείξω έφαρμμένη τήν κοινώς έ-τικροτούσαν δόξαν, ότι οι καλούμενοι σοφισταί πα-ρήγαγον τήν διανοητικήν και ήθικήν διαφθοράν τής 'Ελλάδος, και ότι η διδασκαλία αυτών ίδιως συνε-τέλεσεν εις τήν εξαχρείωσιν του πνεύματος των 'Α-θηναίων. Μετά τής δόξης ταύτης συνεχέται ή εξής άλλη, καθ' ήν οι 'Αθηναίοι δια Σωκράτους ήθεν ά-

(*) Αύτη ή περί τού Σωκράτους πραγματεία άποτελε-εθ 63 κεφάλαιον τής μεγάλης 'Ελληνικής 'Ιστορίας του γ.ωστου τούτου 'Αγγλου συγγραφέως. Μιταφέρωμεν ο έ-ταύθα μόνον τή κείμενον αυτής, έρμηνεύοντες αυτό έαί τή άελεύστερον και παραλείποντες τας πολλας σημειώσις, διότι άποβλέπομεν κυρίως εις τούς πολλούς τών άναγνω-στών, οίτινες δεν έπιθυμώσι να γνωρίσωσιν εμψ τή συμ-περάσματα των 'Ιρηνών του έξίγνου ιστοριογράφου οι ει-δικώτερον περι τήν ιστορίαν ασχολούμενοι άνέριξαν βε-βήως ήδη εις τή προετόπιον αυτό ή εις τήν Γερμανικήν μετάφρασιν. Και τού κειμένου δέ άφηρεσάμεν τινα, δια-αίγονται μιν εις προηγούμενα τή όποια ο άναγνώστης εν-έχει ύπόψιν, δεν είναι δέ άπαραίτητα εις τήν κατάλη-ψιν των κυρίων ζητημάτων.

Καιούθι δέ εούθι, έξ άρχής, ο Γρότε αναφέρει εις τήν περί των σοφιστών γνώμην αυτού, τήν όπιαν, διατίρου-σαν τής κοινώς επικρατούσης, άντίπτυσιν εν τή άμέσως προηγούμενη κεφαλή τής 'Ιστορίας. Ένομαζομεν καλόν να παραβώμεν ένταύθα τήν τής δοξασίας ταύτης συγκερα-λάσειν, τήν γενομένην υπό τού 'Αγγλικού περιοδικού συγ-γραφέματος Quarterly Review, τώσω μάλλον όσω αυτός ο Γρότε άπιφάνετο τήν συγκεραλάσειν ταύτην σαφή και άκριθή.

πηλλάγησαν τής όλεθρίας ταύτης επιβρόης, ενθ' τοι-αύτη τιμή δεν προσήκει άληθώς εις τόν Σωκράτη, ουδ' έχει χρείαν αυτής ο άνήρ. 'Εν γένει ή ύπέρ τού Σωκράτους εμνεταία ήτο τώσω μεγαλητέρα, όσω πικροτέρα ήτο ή κατά των σοφιστών καταφορά. Νεώτεροι δέ τινες πάλιν παρέστησαν τή κατ' αυ-τών άλλως πως, βελήσαντες να καταβιβώσωσιν αυτών εις τήν τάξιν των σοφιστών, οίους συνήθως θεωρούσι τούς σοφιστάς. 'Η του Γερμανού φοργάμεν πραγ-ματεία ηπερι 'Αθηναίων και Σωκράτους, η αξιού-μάλιστα βαρβού-τας, ότι ο Σωκράτης έθανατώθη δι-καιόστατα ως νεωτερίζων περι τή θεία, ως προδοτής, και ως διαφθορεύς τής νεολαίας. 'Η πραγματεία αυτή, τής όποιος έντελής άποκροφύ τή συμπερά-ματα, δύναται να θεωρηθή ως έμνηστική τις τών σοφιστών, κατά τούτο, ότι καταφέρεται κατά τού κεκρημμένου αυτών άντικάλου μετά τής άτόπου εκείνης τραγικήτος, ής επί τούστων χρόνων όττοι έγένοντο άδικως όύματα. Τό καθ' ήμεις, άπαλείστε-ρον κρίνοντες τή πράγματα, φρονούμεν, ότι ο Σω-κράτης είναι αξιός του θουμισμοδ και τής ύπα-λήψιως ήμωδ, ουχι κυρίως ως άντίπαλος των σο-φιστών, άλλα διότι, άνήρ έν αγαθός, ήτο προστού-τοις κατά τήν ρώμην χαρακτήρου, τόν ίδιον όλωσ-τροπόν τής θεορίας και τής μεθόδου, έτι δέ και κα-τά τήν δύναμιν τής διανοητικής ενεργείας επί τούς άλλους, άνώτερος όλων των συγγρήτων, και τών διαδόγων αυτου.

Ο βίος του Σωκράτους περιλαμβάνει έτη έσθλ-μήκοντα, από τού 469 μέχρι τού 399 πρό Χριστού. 'Ο πατήρ αυτου Σωκρονίσκος ήτο άγαλαματοποιός, και ο υίός μετ' ήθε κατ' άρχάς τού αυτου δεζήτηστα, γελμα, άποκτήτας άριστήν περι τούτο δεζήτηστα, διότι αναφέρονται πολλά ύπ' αυτου καλλιτεργη-θέντα έργα, ιδίως τρεις Χάριτες εν έσθήτι, αίτινες έπαύσαντο εις τήν άρεσκόλιον μέχρι Πουσανίου. 'Η άπότηρ αυτου φαιναρέτη ήτο μάτ, και εΐχον όστος από τής μητρός άδελφών όνόματι Πατροκλή. Περι τής γυναικός Ξανθίππης και τών τριών υίων, ή έ-

Κατά τήν δημόδη περί σοφιστών δόξαν, όττοι όπειέ-λουον εΐτως εΐπειν αίρειν, κατά δέ τήν ήμειρον 'Ιστο-ρικών, απλώς κοινωικήν τάξιν. Κατά τήν κοινήν γνώμην, όττοι διεδθον άρχάς διαφθορής, τήσ από τού όνόματος αυτών σοφιστικής έκικλήθεισας, κατ' τόν Κ. Γρότε, αυτοί ήταν οι συζήτες διδασκαλοι τής 'Ελληνικής ήθικής, ούτε χρηστώτεροι, άλλ' ούτε πάλιν πορηώτεροι όντες των ανθρώπων τής εποχής ταύτης. Κατά τήν κοινήν γνώμην, ή Σωκράτης ύπέρειν ο κύριος των σοφιστών άντίπαλος, ο δέ Πλάτων, ο φυσικός αυτου εν τή άγοή τούτω διάδοχος, κατ' τόν Κ. Γρότε, ο Σωκράτης ήτο ο κύριος άντιπρόσω-πος των σοφιστών, διακρινόμενος από αυτών μόνον δια τού ήψιμώτερου αυτου φρονήματος και πνεύματος και δια τήν που ίδιον περι τε τον βίον και τήν διδασκαλίαν. Κατά τήν κοινήν γνώμην ο Πλάτων και οι διάδογοί αυτου ήσαν οι άγνωρισμένοι διδασκαλοι, ο έκτισμος ούτως εΐπαι κλήρες του 'Ελληνικού έθνους, έτεροδοξόντες δέ οι σοφισταί. Κατά τόν Κ. Γρότε, οι σοφισταί ήσαν ο κλήρες, έτεροδοξόν δέ ο Πλάτων, ο κοινωολόγος, ο προσβαλόν τούς σοφιστάς (κα-θώς προσέβαλε τούς ποιητάς και τούς πολιτικούς άνδρας) ουχι ως ίδιον τινά αίρειν, άλλα ως μίαν τών υστιστημένων τάξεων τής κοινωίας.

πρός σοφιστάς, πρὸς πολεμικούς ἀνδρας, βιομηχάνους, νέους φιλοτίμους καὶ φιλομαθείς, ἐπισκεπτόμενος πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε ἀξιολόγους κατοίκους τῆς πόλεως, εἴτε ἄνδρες ἦσαν εἴτε γυναῖκες. Ἰνωσή λ. γ. εἶναι ἡ πρὸς τὴν Ἀσπασίαν φιλία του, καὶ ἐν τῶν περιεργότερων κεφαλαίων τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος περιγράφει τὴν ἐπίσπεψιν αὐτοῦ πρὸς τὴν καλὴν ἑταίραν Θεοδότην καὶ τὴν μετ' αὐτῆς συνδιάλεξίν του. Ἡ συνδιάλεξις του λοιπὸν ἦτο ὅσον ἐνδέχεται δημοσίᾳ, ἀδιάλειπτος, καὶ, ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα, ὅπως ἀδιάφορος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀκροῦσθαι αὐτοῦ ἦτο τερπνὸν καὶ διδακτικόν, τινὲς ἔλαβον τὴν ἔξιν τοῦ νὰ συνοδεύωσιν αὐτὸν ὡς ὁμιληταὶ καὶ ἀκροαταί· οἱ τοιοῦτοι, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς πότε ἠΰχανε καὶ πότε ἤλαττοτο, ἦσαν συνήθως γνωστοὶ ὡς μιλῆται αὐτοῦ· ἀλλ' ὁμοῦς οὔτε αὐτὸς, οὔτε οἱ προσωπικοὶ αὐτοῦ φίλοι μετεχειρίσθησαν ποτὲ τὸν ὄρον τοῦ διδασκᾶν καὶ τοῦ μιλῆσαι ἕνα ὁρισμὸν τὴν ἀμοιβαίαν σχετῆν. Ὁ Ξενοφῶν εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα ὀνομάζει αὐτοὺς ἀνύττας, ἀνιδιυριβοῦτας, ἐταίρους κλπ. Κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς τοῦ Σωκράτους ἔτη, πολλοὺς τοιοῦτους εἴλωσεν ἡ φήμη τοῦ ἀνδρός εἰς Ἀθήνας καὶ ἐξ ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, ἐκ Μεγαρέων, Θηβῶν, Ἡλίδος, Κυρήνης κτλ.

Οὐδεὶς ἄλλος Ἀθηναῖος ἢ Ἕλληνας ὅστις δὴποτε διακρίθη ὡς δημοσίως διδάσκαλος τοιοῦτοτρόπως μετερχόμενος τὸ ἔργον αὐτοῦ. Πάντες οἱ λοιποὶ ἢ ἐλάμβανον χρήματα διὰ τὰς παραδόσεις αὐτῶν, ἢ τοῦλάχιστον ἐδίδασκον εἰς μέρη ἀπρόσιτα εἰς τὸ πλῆθος, εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας ἢ κήπους, ὅπου εἰς ἤρχοντο ὀρισμένοι τινὲς μιλῆται, καὶ ὅπου κατὰ τὸ δοκοῦν τοῖς διδασκαλοῖς ἐπετρέπετο ἢ ἀπετρέπετο ἡ εἴσοδος. Ὡς ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος δὲ βίου ἦν διήγεν ὁ Σωκράτης, οὐ μόνον αἱ συνδιαλέξεις αὐτοῦ ἐπέτυχον πολὺ μεγαλῆτερον κύκλον ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς κατέστη πολὺ γνωστότερος προσωπικῶς. Ἐντεθὲν ἀπέκτησε μὲν τινὰς φίλους καὶ θαυμαστάς, ἐπελήρησε δὲ δραστηρίως εἰς τὰ πνεύματα πολλῶν ἄλλων, ἀλλὰ συγχρόνως ἔλαβε πολλοὺς προσωπικούς ἐχθρούς· καὶ διὰ τοῦτο πιθανῶς ὁ Ἀριστοφάνης καὶ οἱ ἄλλοι κωμικοὶ ποιῆται αὐτὸν ἰδίως ἐκωμώδησαν ὡς ἀντιπρόσωπον τῆς φιλοσοφικῆς καὶ φηγορικῆς διδασκαλίας, τὴν μὲν ὅσον ἦτο ἀπόστομον καὶ δυσάρεστον φυσιογνωμίαν αὐτοῦ ἐκκολώτατα ἠδύνατο ν' ἀπομιμηθῆ τὸ προσωπεῖον τὸ ὁποῖον ἔφερον ὁ ὑποκριτής. Οἱ θεαταὶ ἠδύνατο νὰ γνωρίσωσι τὸ ἰδιότροπον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἦσαν συναισθημένοι νὰ βλέπωσι καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ἀγορᾶν, πολὺ εὐκολώτερον ἢ ἂν εἰσῆγοντο εἰς τὴν σκηνὴν ὁ Πρόδικος ἢ ὁ Πρωταγόρας, τοὺς ὁποίους ἐξ ὄψεως δὲν ἐγίνωσκον· καὶ σχεδὸν ἀδιάφορον ἦτο διὰ τε τῆς θεατῆς καὶ διὰ τὴν Ἀριστοφάνη, ἂν ὁ Σωκράτης παρίστατο διδάσκων ὅτι ἀληθῶς ἐδίδασκεν, ἢ ἄλλα ὅπως διόλου πράγματα.

Διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ταύτην δημοσιότητα τοῦ βίου καὶ τῆς διαλέξεως, τὴν ἀποτελοῦσαν μίαν τῶν χαρακτηριστικωτέρων ἰδιοτήτων τοῦ Σωκράτους,

διακρίνεται οὗτος ὄλων τῶν διδασκάλων τῶν πρὸ αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτόν. Ἡ δ' ἑτέρα ἦν ἡ πεποιθῆσις αὐτοῦ ὅτι ἔχει ἰδίαν ὑρητικευτικὴν ἀποστολήν καὶ ὅτι λαμβάνει παρὰ τῶν θεῶν προτροπὰς, ἀποτροπὰς καὶ ἐν γένει ἀνακαινώσεις. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ εἰς τοιαύτην, ὑπερφυσικὴν ἐπέμβασην πίστις ἐν γένει λαμβανόμενη δὲν ἦτο ἰδιάζουσα τῷ Σωκράτει· ἀλλὰ τοιοῦτον συνήθως ἦν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὄντι ὡςτε δυσμενῶς ὁπωσὸν εἶχον πρὸς τὰς ἀποπειρὰς τοῦ νὰ ἀνάγασιν τὰ φαινόμενα εἰς νόμους γενεϊκούς, διότι τοιοῦτοτρόπως ἐφύνητο ἀνατρεπόμενῃ ἡ ἐπέμβασις ἐκείνη. Τοιοῦτον δὲ γενεϊκὸν ἐπιχειρημα μεταχειρίζεται καὶ ὁ Ξενοφῶν, ὅτε, ἀντιλέγων εἰς τὴν κατὰ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ γενομένην ἐπὶ ὑρητικευτικῆς νεωτερισμῶ κατηγορίαν, ἀξιοῖ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπέσβευσέ τι τῆ μη περιλαμβανόμενον ἐν τῇ πίστει πάντως εὐλαβοῦς ἀνθρώπου. Ἀλλὰ τὸ ἐπιχειρημα τοῦτο δὲν ἐξημῶζετο ἀκριθῶς εἰς τὴν ἀντικείμενον τὸ ὅπου ν' ἐπρέκειτο εἰς συζήτησιν διότι παρέβλεπε τοῦλάχιστον, ἂν δὲν ἤρνευτο, τὴν ἐιδικότητα ἐκείνην τῆς ὑπὸ τῶν θεῶν ἐμπνεύσεως, εἰς ἣν οἱ ὁμιληταὶ τοῦ Σωκράτους (ὡς αὐτὸς ὁ Ξενοφῶν ὁμολογεῖ) ἐπίστευον, ἐπίστευε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης. Ὁθεν ὅπως διάφορος εἶναι ἡ ἰδία αὐτοῦ ἐπιθεσις, κατὰ τὴν ἐν τῷ διδακτικῷ ἀπολογίῳ.

Ὁ Σωκράτης λέγει ὅτι ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἤκουε φωνὴν τι αἰθεῖαν, ἢ εἰς πάντοτε ἀπέτρεπε αὐτὸν ἀφ' ὅτι ἐμελλε νὰ πράξῃ, ἀλλὰ ποτὲ δὲν πρόετρεπε καὶ συγχύτατα ἐπέρχεται εἰς αὐτὸν ἡ νοησιαι αὐτῆ, ἐναντιουμένη ὁτις μὲλλει νὰ πράξῃ τι μὴ ὀρθῶς, ὅχι μόνον ἐπὶ σπουδαίων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μικρῶν. (Οἱ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς ὁμιλοῦσι περὶ τῆς θείας ταύτης φωνῆς ὡς περὶ τοῦ δαιμονίου τοῦ Σωκράτους, αὐτὸς ὅμως οὐδέποτε ἐπροσποποίησεν αὐτὴν τοιοῦτοτρόπως, ἀλλὰ λέγει αὐτὴν μόνον σημεῖον θεοῦ, μαντικὴν ἢ ὑπερφύσιν φωνήν. Συνεβίβη δὲ οὐκ ἴσως νὰ ὑπακούῃ εἰς αὐτὴν ἀπολύτως, ἀλλὰ καὶ μετ' ἄλλων νὰ ἡμιλήῃ περὶ αὐτῆς δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ, ὡςτε ἦτο γνωστὴ καὶ εἰ τοὺς φίλους καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς του. Αὐτὴ ἀπέτρεφεν αὐτὸν ἀείποτε ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν δημοσίον βίον, αὐτὴ ὁμοῦς τὸν ἀπέτρεπε, ἀρξομένης τῆς κατ' αὐτοῦ ἀνακρίσεως, νὰ προπαραινέσθῃ τὴν ἀπολογία αὐτοῦ καὶ τασάνῃ ἦτο ἡ πεποιθῆσις του ὅτι φέρει εἰς τὸ στόμα τὸν χαλινὸν ἐκείνου, ὡςτε ὅσας δὲν ἠσθάνετο περιορισμὸν τινα, ἐπίστευεν, ὅτι ἡ ὁδὸς τὴν ὁποίαν ἐμελέτο νὰ λάβῃ, ἦτο ἡ ὀρθή. Μολογόντι δὲ ἡ περὶ τοῦτου πεποιθῆσις αὐτοῦ ἦτο ἀναμφιβόλως ἀνυπόκριτος, καὶ ἡ ὑπακοὴν του ἀδιάλειπτος, οὐδέποτε διέτριβε περὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὡς περὶ μέγα τι καὶ φοβερὸν ἢ παρῆγον αὐτῷ δικαιώμα εἰς ἰδιάζουσαν ὑπόληψιν, ἀλλὰ πολλὰκις ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ μὲ τὴν συνήθη οικειότητα καὶ εὐτρακελίαν. Καὶ παρὰ μὲν τοῖς φίλοις ἐν γένει ὑπῆρχε τοῦτο μίαν τῶν ἀφορμῶν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐλαβείας, ἂν καὶ οὔτε ὁ Πλάτων, οὔτε ὁ Ξενοφῶν ἐδίσταζον νὰ παίξωσιν ὁμιλοῦντες περὶ αὐτοῦ, μιμούμενοι πιθανῶς αὐτὸν τὸν διδάσκαλον. Παρὰ δὲ τοῖς ἐχθροῖς καὶ τῷ

κοινῷ τῶν Ἀθηναίων ἐν γένει ἐθεωρήθη τοῦτο ὡς ἄποτρόπαιος καὶ ἀσεβῆς περὶ τὰ θεῖα καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν νεωτερισμὸς καὶ ὡς ἀπόστασις ἀπὸ τῶν τιμωμένων ἐν Ἀθήναις θεῶν.

Τοιοῦτον ἦτο τὸ δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους, ὅπως αὐτὸς τὸ περιγράφει καὶ ὅπως παρίσταται εἰς τοὺς γνησίους Πλατωνικούς διαλόγους· φωνὴ δηλαδὴ αἰετοποτε ἀποτρέπουσα καὶ μόνον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προσωπικὴν διαγωγὴν ἀναφερομένη. Ὅτι ὁ Πλούταρχος καὶ οἱ ἄλλοι θιασῶται τοῦ Σωκράτους ὑπελάμβανον ὡς δαιμόνιον, ἦτο μόνον τι ὄν μεταξὺ θεῶν καὶ ἀνθρώπων, τοῦτο οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας τὸ ἐθεώρησαν ὡς διάβολον, ὁ Λεκερέριος, ὡς πεπρωκότα ἄγγελον, ἄλλοι δὲ νεώτεροι σχολιασταί, ὡς ἀπλήν εἰρωνεῖαν τοῦ Σωκράτους αὐτοῦ. Ἀπέχον τοῦ νὰ ἐνδιαφερθῶν εἰς τὰς ἄλλας εἰσασίας, πέπεισμαι ὅτι ἡ τελευταία δὲν εἶναι ἀληθῆς καὶ ὅτι ἡ περὶ τοῦτου πεποιθῆσις τοῦ Σωκράτους ἦτο ὅπως ἀνυπόκριτος. Ἐξῆς ἰδιαιτέρας μνείας, ἂν καὶ ὀλίγον παρατηρήσῃν περιστάσεων εἶναι τὸ παρ' αὐτοῦ ἐκείνου ἀναπερῶμενον τοῦτο, ὅτι ἤρχισεν ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ν' ἀκούῃ τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἥτις καὶ διήρκεσε νουθετοῦσα αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς, ὡςτε ἡ περὶ αὐτῆς πεποιθῆσις παρήλθη παρ' αὐτῷ πολὺ πρὸν ἀρχίσωσιν αἱ φιλοσοφικαὶ αὐτοῦ ἐρεῖς. Παρεμπιπτόν δὲ τῷ ἰδιάζοντος τοῦτου τρόπου τῆς ἐμπνεύσεως, τὸν ὁποῖον αὐτὸς μόνος εἶχεν, ἐπίστευεν ὅτι ἐλάμβανε καὶ ἄλλως πως εἰδικὰ παρὰ τοῦ θεοῦ παραγγέλματα, οὐ μόνον ἀποτρεπτικά, ὅσας διανοεῖτο νὰ πράξῃ τὴ μὴ ὀρθῶν, ἀλλὰ καὶ προτρεπτικά τοῦ πράττειν τι ἐκ μαντικῶν καὶ ἐξ ἐνυπνίων, καὶ περὶ ἀνθρώπων καὶ ἀποστολῆς προείπειν.

Ἐκ τῶν μαντικῶν τούτων ἰδίως ἀνέφερε τὴν ἀπάντησιν τὴν ἐν κελφοῖς γενομένην εἰς ἐρώτημα ἀποταθῆν αὐτῷ παρὰ τοῦ στενωτάτου αὐτοῦ φίλου καὶ θιασώτου Χαιρέφροντος. Ἐπὶ ἐρώτημα ἦτο ἂν ὑπῆρχεν ἀνὴρ σοφώτερος τοῦ Σωκράτους, εἰς ὃ ἡ Πυθία ἀπεκρίθη ὅτι ἀνὴρ σοφώτερος αὐτοῦ δὲν ὑπῆρχεν. Ὁ Σωκράτης λέγει ὅτι ἡ ἀπόφρασις αὐτῆ ἀρχῆς τοιοῦτον ἀναμαρτήτου ἐπέβαλεν αὐτὸν εἰς πλείστην ἀμνησίαν, διότι εἶχε τὴν σκεῖψιν ὅτι οὐδεμίαν ἔχει σοφίαν περὶ οὐδενὸς ἀντικείμενου, μικροῦ ἢ μεγάλου. Τελευταῖον μετὰ μακρὰν καὶ ἐναγωνίον σκέψιν ὑπεφάνησε νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀκριβείαν τῆς ἀναμαρτήτου Πυθίας. Ἐκλέξας λοιπὸν ἄνδρα πολιτικόν, νομιζόμενον σοφὸν παρ' ἄλλοις τε καὶ παρ' αὐτῷ, ἤρχισε νὰ διαλέγεται μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ ὑποβάλλῃ αὐτῷ ἐρωτήσεις, εἰς ὧς ἐλάβην ἀποκρίσεις, αἵτινες τὸν εὐχαρίστησαν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸν ἐπεισαν ὅτι ἡ νομιζομένη σοφία τοῦ ἀνδρός τούτου δὲν ἦτο σοφία. Ἀφῶν ἔλαμψε τὴν ἀνακαλύψιν ταύτην ὁ Σωκράτης ἐπεχείρησε νὰ ἀποδείξῃ εἰς τὸν πολιτικόν ἐκείνον πόσον ἀπέχετο τοῦ νὰ ἦναι σοφός, ἀλλ' ἡ γωνισθῆ εἰς μόνην, διότι οὗτος παρέμεινε ὑπέροπε πεπεισμένος περὶ τῆς σοφίας αὐτοῦ. Ἐπὶ συμπερασμῶν τῶν ὁποῖον ἐπέτυχον, λέγει ὁ Σωκράτης ἦτο ὅτι ἐγὼ εἶμαι σοφώτερος αὐτοῦ, κατὰ τοῦτο

ὅτι οὐδέτερος μὲν ἡμῶν ἐγίνωσκε τί τὸ χρηστὸν καὶ τί τὸ τίμιον, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐπίστευεν ὅτι τὸ γινώσκει, ἐνῶ ἐγὼ ἤμην πληρῆστατα πεπεισμένος περὶ τῆς ἀγνοίας μου, ὡςτε ἤμην σοφώτερος αὐτοῦ, καὶ ἀπηλλαγμένος τῆς πλάνης ταύτης. Ὁ χρησμός τῆς Πυθίας ἀπεδείχθη λοιπὸν ὀρθός. Ὁ Σωκράτης ἐπανέλαβε τὸ τεχνασμα τοῦτο ὡς πρὸς πολλοὺς καὶ ποικίλους ἀνθρώπους, προτιμῶν ἰδίως τοὺς φιλοπολιτικούς καὶ ῥήτορας, ἔπειτα ὡς πρὸς πάντας εἰδους ποιητῶν καὶ τεχνίτας, τελευταῖον ὡς πρὸς βιομηχάνους. Ἐπὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξετάσεως ταύτης ὑπῆρξε πάντοτε σχεδὸν τὸ αὐτό. (Οἱ ποιηταὶ συνέτασσον τῶν ὄντι στίχους λαμπροὺς, ἀλλ' ἐρωτώμενος περὶ τῶν λέξεων, τῶν ἀντικειμένων καὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔργων, δὲν ἠδύνατο νὰ δώσωσιν ἁμοφώνους ἀποκρίσεις, ὡςτε ἦτο πρόδηλον ὅτι ὁμιλοῦν ἢ ἔγραφον κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐμπνεύσεως, ὡς προσήται ἢ ὡς ὑποκείμενα μὴ ἔχοντα τὴν συνείδησιν τῶν λόγων αὐτῶν. Προςτούτοις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῶν ὡς ποιητῶν, ἐφαντάζοντο ὅτι ἦσαν σοφώτατοι καὶ εἰς ἄλλα πράγματα. Ὁμοίον τι συνέβαινε καὶ εἰς τοὺς τεχνίτας καὶ εἰς τοὺς βιομηχάνους, οἵτινες, ἄριστα εἰδότες τὸ ἴδιον αὐτῶν ἔργον καὶ κάλλιστα περὶ τοῦτου ἀπαντῶντες, ἐπειθοντο ἐκ τούτου ὅτι κατανοοῦσι καλῶς καὶ ἄλλα μεγάλα καὶ εὐγενῆ ἀντικείμενα. Ἡ δὲ μεγάλη αὐτῆ καὶ κατὰ τὴν πλάνην, ἰσότησις οὕσα τῆς εἰδικῆς αὐτῶν δεξιότητος, κατέλειπε αὐτοὺς ἐπὶ τέλους ὀλιγότερον σοφοὺς τοῦ Σωκράτους.

Περὶ τὴν ἐρευναν ταύτην καὶ ἐξετάσιν, λέγει ὁ Σωκράτης ἐν τῇ ἀπολογίᾳ αὐτοῦ, ἡσχολήθησαν πολλὸν χρόνον καὶ ἐτι ἀσχολοῦμαι. Ἐρωτῶ ἕκαστον ὀνομαστῶν ἀνθρώπων καὶ ἀποδεικνύω αὐτῷ ὅτι ἡ σοφία του εἶναι ἐλλειπῆς, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ τὸν καταπαίσω νὰ αἰσθάνῃ τὴν ἔλλειψιν αὐτοῦ ἀποδεικνύω ὅμως τοῦλάχιστον, κατὰ τὸ ἐπιβεβλημένον μοι καθῆκον, τὴν φιλαλήθειαν τῆς θεότητος, ἥτις ἠβέλησε νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία εἶναι μικροῦ λόγου ἀξία καὶ ὅτι σοφώτατος εἶναι ὅστις, ὡς ὁ Σωκράτης, ἐγνώριζεν ὅτι οὐδένος ἀληθῆς ἐστι τῆ ἀληθείας πρὸς σοφίαν. Αἰὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν οὐ μόνον ἐζητῶ ἐν ἀδιάλειπτῳ πενία καὶ παραμέλησιν πᾶν πολιτικὸν ἀξίωμα, ἀλλὰ καὶ προσκόλλομαι τὴν μικροτάτην ἐχθρὸν ὄλων ὄσους ἐξετάσιν καὶ ἦσαν ὑπερῶν ἡμῶν τὴν γυμνασίαν, ἐνῶ οἱ περισσώτεροι ὁμιλοῦσι περὶ ἐμοῦ ὡς σοφοῦ, διότι πεποιθῆσι περὶ τῆς σοφίας μου ὡς πρὸς ὅλα τὰ ἀντικείμενα περὶ ἃ περιστρέφεται ἡ ἐρευνά μου. Ἀλλ' ὅσοι μέγας εἶναι ὁ κίνδυνος ἂν τρέχω, ὅσοι μεγάλη ἡ συκοφαντία, ἢ ἐπισύριον κατ' ἐμοῦ, ἤθελεν εἶναι τῆ ἀληθείας δεινότερον, ἀφῶν ἐτήρησα τὴν τάξιν μου ὡς ὀπίθης, ὑπὸ τοῦς ὑμετέρους στρατηγούς, ἐν ἀγῶνι καὶ ἐν Ποτιδαίᾳ, ἔπειτα, φοβήθεις ἢ θάνατον ἢ ἔλλο τι πρᾶγμα, νὰ ἀπειλήσω εἰς τὸν χρηστὸν, ἢ ἐπὶ τῶν ἰδίων ἔργων ὡς ὀπίθης ὁρᾶσθαι μοι τάξιν, ὅ ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ὁρᾶσθαι μοι τάξιν, καὶ ἐκείνῳτα ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους. Καὶ ἂν ὑμεῖς ἠθέλετε προτείνει νὰ

μέ αθωώσετε, ἐπὶ τῷ θῷ τοῦ νὰ πρακτικῶς τοῦ ἔργου τούτου, ἤθελον εἶπει εἰς ὑμᾶς, μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως, ὅτι προτιμῶ νὰ ὑπακούσω εἰς τὸν θεὸν μᾶλλον ἢ εἰς ὑμᾶς καὶ ὅτι θέλω ἐπιμένει μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, ἐξετάζων ὑμᾶς, καταδεικνύων τὰς περὶ τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀρετὴν ἑλλείψεις ὑμῶν καὶ ἐξελέγγων μέχρι τῆς θεραπείας τῶν ἐλλείψεων ἐκείνων. Ἢ ἀποστολὴ μου ὡς πορνικῶτος ὑμῶν εἶναι σημεῖον ἰδιαιτέρας τοῦ θεοῦ εὐνοίας πρὸς ὑμᾶς καὶ καταδικάζοντός με, θέλετε (ἡμιούβη ὑμεῖς, διότι οὐδένα ἄλλον θέλετε εὖρει ἐπιτήδειον νὰ με ἀναπληρώσῃ. Ἰσως μ' ἐρωτήσετε: Ἰδιὰ τί δὲν ἀποφασίζετε, Σακρατες, νὰ ζήτης μετὰ τῶν ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ σιωπῇ; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δυσχερέστατα δύναμαι νὰ σᾶς ἀποκριθῶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ σᾶς εὐχαριστήσω. Ἰὼν εἶπω ὑμῖν ὅτι σιωπῶν ἤθελον ἀπειθῆτε τῷ θεῷ, θέλετε νομίσει ὅτι εἰρωνεύομαι καὶ δὲν θέλετε με πιστεύσει. Ἐπι δ' ὀλιγώτερον θέλετε με πιστεύσει εἰάν εἶπω εἰς ὑμᾶς, ὅτι τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τὸ ὁποῖον δύναται νὰ συμβῆ εἰς ἄνθρωπον εἶναι, τὸ νὰ διαλέγεται κατ' ἐκαστὴν ἡμέραν περὶ ἀρετῆς; καὶ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων περὶ ὧν με ἀκούετε διαλεγόμενον καὶ ἐξετάζοντα ἑμαυτὸν καὶ ἄλλους, καὶ ὅτι ὁ ἀρετικῶτος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπων. Ἐν τούτοις οὕτως ἔχει τὸ πρῶτον, ὅσον ἀπίστον καὶ ἄν σᾶς φαίνεται.

Ἐνομιάζομαι ἀναγκαῖον νὰ ἀναφέρωμεν τὰ πολλὰ ταῦτα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν ἀπολογία τοῦ Πλάτωνος, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ κατακινήτῃ δεόντως τὴν χαρακτῆρα τοῦ Σακράτους, εἰάν δὲν εἰσδύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἐντόνου ἐκείνου λόγου. Ἰὼν αὐτῷ βλέπομεν αὐτὸν τούτον λέγοντα, ὅτι ἔχει ἀναιτέρων τινὰ ἀποστολήν, μὴ ἐπιτρέπουσαν αὐτῷ οὔτε νὰ ἡσυχάσῃ οὔτε εἰς ἄλλο τι ν' ἀσχοληθῇ. Ὁ χρησμὸς τῶν ὁποίων ἔφερον ὁ Χαίρων ἀπὸ τὴν ἐν Δελφοῖς Πυθίαν ἀπετέλει ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ γεγονὸς πολὺ οὐσιωδέτερον τοῦ λεγομένου δαιμονίου, περὶ οὗ τοσούτα ἐξήρῃσαν. Ὁ χρησμὸς οὗτος, καὶ τὰ ὄνειρα καὶ τὰ ἄλλα θεῖα ἐπιτάγματα, τὰ εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν συμβάλλοντα, ἐπῆλλον αὐτῷ μεσοῦντος ἤδη τοῦ βίου, καὶ ἦν ἐποχὴν ὁ διανοητικὸς ἄνθρωπος εἶχε μορφωθῆ ἢ εἶχεν ἀποκτήσει φήμην σοφίας περὶ ἐκείνοις ὅτινες ἐγκωμίζον αὐτόν. Ὁ χρησμὸς ἐκείνος ἐνίσχυσε τὴν προὔποσιν παρὰ τῷ ἀνδρὶ διαλεκτικὴν ῥοπήν, τοσοῦτῳ μᾶλλον ὥσθ ἦν ὡσε, πράγμα σπάνιον, τὴν θερηκευτικὴν ὄθησιν μετὰ τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας. Ἀνετῆς προτροπῆς ἐκείνης τῆς τοσαύτου εἰς τὴν φύσιν τοῦ πνεύματός του ἀρμοζούτης, ἢ διὰ τῆς τῆς ἠέλε πιθανώτατα λάθει τὴν αὐτὴν γενικὴν τάσιν, ἀλλὰ βεβαίως ἤθελε περιστάλη εἰς πολὺ στενώτερα καὶ μᾶλλον πεφυλαγμένα ὄρια. Διότι πῶντι οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἔγμῃ ὀλιγώτερον δημοτικὸν καὶ μᾶλλον ἐπικίνδυνον τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον ἀνελάβε νὰ ἐξετάζῃ διὰ πολυτρόπων ἐρωτήσεων πάντα διακεκριμένον ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ, διὰ νὰ καταπέσῃ αὐτόν περὶ τῆς ἀμαθείας του. Ἐντεῦθεν ἢ δυσμένεια τὴν ὁποῖαν

ἐκίνησεν ἦτο ἐνίοτε τοιαύτη, ὥστε λέγεται ἔτι νῦν νῆξῃ καὶ νὰ δαρή ἢ νὰ κακοποιηθῇ, πολλάκις δὲ ἐγένετο καταγέλαστος. Καὶ ἂν ἐπέτυχε πολλοὺς μαθητάς, μάλιστα μετὰ τῶν νέων ἀκρατῶν, ἐτι δὲ καὶ τινὰς διακεκριμένους ὁπαδούς, μόνῃ ἢ φιλοσοφικῇ ἀφορμῇ δὲν ἤθελεν ἀρκέσει νὰ περιποιήσῃ αὐτῷ τὴν συστηματικὴν ἐκείνην, μᾶλλον δὲ ἐκτετατικὴν ἐξέτασιν, ἣν κατέστησε κύριον τοῦ βίου αὐτοῦ ἔργον.

Καὶ αὕτη λοιπὴν εἶναι ἡ δευτέρα τῶν χαρακτηριστικῶν ιδιοτήτων τοῦ Σακράτους, ὡν ἡ πρώτη ἦτο, ὡς προείπομεν, ἡ δημοσιότης τοῦ βίου καὶ τῆς διαλέξεως. Δὲν ἦτο δηλαδὴ ἀπλῶς φιλόσοφος, ἀλλὰ καὶ θερηκευτικὸς ἀποστολός, ὑπερ τῆς φιλοσοφίας ἐργαζόμενος, θεῖν ὡν τις ἐλαγκαικός (ἢ μεταχειρισθῶμεν τὸν ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον ὁ Πλάτων ἀποκαλεῖ εἰς ἑλεάντῃ τινὰ φιλόσοφον) περιφερόμενος ἐν ἐλέγγῃ καὶ πείρῃ τοῦς ἀθηνεῖς τὴν διάνοιαν ἀνθρώπων. Τίποτε τοιοῦτον δὲν βλέπομεν οὔτε εἰς τὴν Παρμενίδῃ καὶ τὸν Ἀναξαγόρῃν πρὸ αὐτοῦ, οὔτε εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη μετ' αὐτόν. Ὁ Πυθαγόρας καὶ αὐτὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀνέμιξαν τῶντι ἀμφοτέρω μετὰ τῆς φιλοσοφικῆς αὐτῶν διδασκαλίας καὶ ὑπερφυσικῆς ἀνακινώσεως; ἀλλ' ἂν καὶ κατὰ ταῦτα ὑπάρχει ἀναλογία τις ἐν γένει μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τοῦ Σακράτους, τοιαύτη ἦτο ἢ τοῦ τρόπου αὐτῶν διαφορά, ὥστε οὐδεμία εὐλογος σύγκρισις γινεῖ ἐνταῦθα.

Ἢ δὲ τρίτη καὶ οὐσιωδέστατη χαρακτηριστικὴ ιδιότης τοῦ Σακράτους, δι' ἧς ἀπέστη ἀποτελεσματικὸς ἢ τε πρώτος καὶ ἡ δευτέρα, ἦν ἡ διανοητικὴ αὐτοῦ ιδιότης. Ἢ ἐπιβρόχῃ αὐτοῦ εἰς τὸ θερηκευτικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς τὸν ὑπῆρξεν ἐπίσημος καὶ οὐσιώδης, ὡς πρὸς τε τὸ ἀντικείμενον, καὶ τὴν μέθοδον, καὶ τὴν διδασκαλίαν.

Πρῶτος αὐτὸς ἐξήρῃσαν ἐνεργῶς τὴν διάνοιαν καὶ τὴν ἐρευναν αὐτοῦ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἡθικῆς. Ἀντικείμενον τῆς ἐρένης τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων ὑπῆρξεν ἢ τῶν πάντων φύσις ἢ ὁ Κόσμος, ὡς ὅλον τι περιλαμβάνον ἀδιακρίτως καὶ συμπεφυμένως κοσμογονίαν, ἀστρονομίαν, γεωμετρίαν, φυσικὴν, μεταφυσικὴν κτλ. Οἱ Ἴωνες καὶ οἱ Ἑλεῆται φιλόσοφοι, ὁ Πυθαγόρας καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, πρῶθεντο ἀπατεῖς τὸ δεινὸν τοῦτο καὶ ἀτέρμων πρῶθλημα, δημιουργήσαντες ἕκαστος ἴδιον περὶ αὐτοῦ σύστημα κατὰ τὴν θερηκευτικὴν ποιητικὴν, ἐπιστημονικὴν ἢ σ-επτικὴν ῥοπήν τῆς διανοίας αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐξ ἐπαγγελμάτων διδάσκαλοι, οἱ καλούμενοι σοφισταί, αἰτινες, μετὰ ἀξίμαίνου πρὸς ἐπέκτασιν τῶν γνώσεων, ζήλου, παρήγορον καὶ μετῆλλον τὸ σύστημα τῆς ἐκπαίδευσέως, δι' οὗ διακρίνεται ἢ ἀπὸ τοῦ 480 πρ. Χρ. καὶ ἐφεξῆς ἐποχῇ, ἤρξισαν νὰ διδάσκωσι εἰς τὴν νεολαίαν τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν ἀστρονομίαν καὶ ὅσαν ἦσαν τότε γνωσταί, ὡς ἰδίως ἐπιστήμας. Τοιαύτη ἦτο, ὡς φαίνεται, ἡ κατάστασις τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἦν χρόνον ἐξεπαιδευθῆ ὁ Σακράτης, ἔτις ἀφελθῆ ἐν παιεῖ ὡσον ἐνδέχεται ἀπὸ αὐτῆς

ἀποστὰς ἐν τῇ νεότητι τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν Ἀρχέλαον (τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀναξαγόρου), μετ' οὗ ἀπέβη ἐς Ἀθῆνας εἰς Σάμον; εὐλογώτατα μάλιστα δυναμέα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ σταδίῳ τῆς ζωῆς του, ἀφωσιώθη μετὰ πλείστου ζήλου εἰς τὴν λεγομένην γενικὴν σπουδὴν τῆς φύσεως. Ἀνῆρ τοσοῦτον ἐμβριθεὺς καὶ δραστήριος πνεύματος ἤθελεσε πιθανώτατα, πρὶν ἢ αὐτὸς οὗτος φέρῃ εἰς μέσον νέον τι, νὰ γυμνάσῃ τὴν φιλομάθειαν αὐτοῦ περὶ τὰ πρὸ ἄλλων διδασκόμενα, ὡς αἱ Λάκαιναί τε καὶ οἱ Ἴωνες ἐπὶ τῶν ἐκείνων τὰ λεγόμενα, καὶ τὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἐκφρασὶν τοῦ Πλάτωνος. Καὶ πῶντι ἐν τῷ διαλόγῳ τοῦ Πλάτωνος τῷ ἐπιγραφόμενῳ « Παρμενίδῃς », ὁ Σακράτης παρίσταται ὡς νεανίας ἔχων πολλὴν ζήλον πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ Παρμενίδου, εὐλαβοῦμενος μεγάλως αὐτόν τε καὶ τὸν Πλάτωνα καὶ διδασκόμενος παρ' αὐτῶν τὴν διαλεκτικὴν.

Ἀλλὰ δι' ἄνθρωπον, τοῦ ὁποῖου τὸ πνεῦμα εἶχε τοσοῦτον ἀπόλυτον ἀνάγκην ἐνεργεῖν ἀποδείξεως, ἢ φυσικῆς, εἰς ἣν ἦτο τότε κατάστασις, ἦτο ἀντικείμενον οὐ μόνον ἀνεπαρκές, ἀλλὰ καὶ ἀπελπιστικόν; ὅθεν ὁ Σακράτης ὄλιως παρήτησεν αὐτὴν ἐν τῇ ἡθικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ. Αἱ ἀντιφατικαὶ εἰκασίαι τὰς ὁποίας ἤκουε καὶ ἡ ἀκατανόητος σύγχυσις ἣτις ἐπεκράτει εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, κατήτησαν νὰ φέρωσιν αὐτόν εἰς τὴν πεποιθήσιν, ὅτι οἱ θεοὶ ἠθέλησαν νὰ μὴ ὦσιν ἀγνωστοὶ αἱ μηχαναί, δι' ὧν ἐπετελοῦντο τὰ ἀστρονομικὰ καὶ φυσικὰ γεγονότα, ὥστε καὶ ἀσέβης καὶ ἀνωφελὲς ἦτο τὸ παρεσιδῆναι εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα. Ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Ἀρχέλαος, ὃν καὶ κυρίως περὶ τὴν φυσικὴν ἀσχολούμενος, διέτρεψεν ὅμως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον καὶ περὶ τὰ ἡθικὰ ἀντικείμενα, μελετῶν τὰ περὶ δικαιοσύνης, περὶ ἀδικίας, περὶ τῶν νόμων κτλ. καὶ αὐτὸς φαίνεται πρὸς τὴν ἀρετὴν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία ἐφύθησαν οὐχὶ ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλὰ ὑπὸ νόμου ἢ συμβουλαίου. Ἰπὸ τοῦτου ἰσως παρορμηθεὶς ὁ Σακράτης ἐτρέφε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εἰς τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα ἐν καὶ ἄνθρωπος ὅστις εἶδε τὴν προδοσίαν αὐτοῦ μεταιωθεῖσαν ὑπὸ τῆς φυσικῆς, καὶ ἐν τούτοις ἔφερον ἐν τῷ θυλακίῳ αὐτοῦ διαλεκτικὴν ῥοπήν ἰσχυρὰν, ἀπρακτοῦσαν καὶ δεσμένην ἐνεργείας, ἣθελε θεωρήσει καὶ ἄνευ τοῦ Ἀρχέλαου τὰ πραγματικὰ ἀντικείμενα τοῦ τῶν Ἀθηναίων βίου, τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις καὶ πράξεις, τὰ ἀνθρώπινα καθήκοντα καὶ παθήματα, ὡς ἀντικείμενον περιεργότατον θεωρίας καὶ ἐξετάσεως. Ἄμω προερχόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου, εἰς τὸ δικαστήριον ἢ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἕκτρον, ὁ Σακράτης δὲν ἤκουεν εἰμὴ λόγους περὶ δικαίου ἢ ἀδικίου, χρηστοῦ ἢ φαύλου, ἀφελίμου ἢ ἐπιήλαθους κ.τ.τ. Ἐκτε ἀναγκαιῶς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐτρέφετο ἐπὶ τὴν ἐρευναν, τοῦ τίς ἄρα ἦτο ἢ ἔνοια τῶν μεγάλων ἐκείνων λέξεων, τὰς ὁποίας ἄνθρωποι πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιζόμενοι μετὰ τῆς αὐτῆς πολλῆς εὐλαβείας πεποιθήσεως ἐξίσου ἐπεκαλοῦντο. Ἰντεῦθεν ἢ διαλεκτικῇ ἐκείνη καὶ γενικευτικῇ δύναμει, δι' ἧς ὁ Σακράτης ἤρξατο εἰς συνάφειαν μετὰ

πνευμάτων ὅσον ἦν τὸ τοῦ Πλάτωνος πνεῦμα, συνευδύσθη παρὰ τῷ ἡμετέρῳ φιλοσοφῷ μετὰ ἰσχυρᾶς πρακτικῆς ἐνεργείας καὶ πολλῆς θερητικῆς περὶ τὸν Ἀττικὸν βίον ἐμπειρίας, πρὸς ἣν μᾶλλον ἀπέκλινεν ὁ Ξενοφῶν, ἀποθησαυρίσας αὐτὴν εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ. Ἀπὸ τῶν δύο τούτων διανοητικῶν τάσεων, ἠνωμένων μετὰ ἰσχυροῦ θερηκευτικοῦ αἰσθηματός, συνέειται ὁ τοῦ Σακράτους χαρακτῆρ, ἐπιτηδεύματος ὡν προδήλως εἰς τὴν περὶ τῶν κανόνων καὶ σκοπῶν τοῦ ἀνθρώπου βίου ἐρευναν, ἀρ' ἧς τοσοῦτῳ ὀλιγώτερον ἠδύνατο ν' ἀποτραπῆ, ὅτῳ οὔτε εὐφραν, οὔτε ὕβριζεν εἶχεν ὁ ἀνῆρ πρὸς τὸ δημοσίᾳ ἀγορεύειν.

Πρῶτος ὁ Σακράτης ἀπερῆνατο, ὅτι τὸ ἀμφοδιώτατον ἀντικείμενον τῆς μελέτης τοῦ ἀνθρώπου εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐτρέφευσεν ὅτι ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀρχὴ καὶ τέλος τῆς μελέτης ταύτης. Εἰς τὴν κατάστασιν εἰς ἣν ἐβόλασε σήμερον ἢ ἐπιστήμη, εἶναι ταμάλιστα ἀξιοσημειώτον; νὰ ἀναδράμωμεν εἰς τοὺς κανόνες, τῶν ὁποίων ἔθλασε περὶ αὐτῆς ὁ ἐπιφανὴς οὗτος ἀνῆρ. Ἢ ἀστρονομία, ἢ σήμερον εἰς τοσοῦτον τελειωθεῖσα ὥστε δύναται μετὰ θυμηκευτικῆς καὶ πλείστης ἀκριθείας νὰ προαγγέλλῃ πολλὰ οὐράνια φαινόμενα, κατετάσαστο ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τῶν θεῶν μυστηνοῦσιν, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠδύνατο ποτὲ νὰ ἐνοηθῇ καὶ τῶν ὁποίων ἢ ἐξέτασις, οἶαν προέθετο αὐτὴν ἀρρότως ὁ Ἀναξαγόρας, ἦτο ἀλήθης μαγία. Ἐμολόγει μὲν ὅτι ἀφελίμου ἦτο νὰ γνωρίζωμεν ἀρκούντως τὰ τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων ἢν δὴηγώμεθα ἀπὸ αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν μεταβολὴν τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους καὶ τὰς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν πορείας. Ἐτι δὲ καὶ τὰς νυκτοφυλακίας; ἀλλὰ πρὸς ἔθετον ὅτι περὶ τούτου δύναται εὐχερῶς νὰ πληροφρηθῇ τις ἀπὸ τῶν ναυκλήρων καὶ τῶν νυκτοφυλάκων, πάντα δὲ περὶ τούτου ἔρευνα εἶναι ματαιοπονία, ἀναλίσκουσα τὴν πολυτίμον ἐκείνην διανοητικὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποῖαν ἀφελόμενος νὰ μεταχειρίζομεθα πρὸς ἀπόκτησιν χρησίμων γνώσεων. Τὴν γεωμετρίαν ἀνάγει ὁ Σακράτης εἰς τὴν κατὰ γράμμα ἐνοσίαν τῆς λέξεως ταύτης, λέγων ὅτι εἶναι χρησίμος μὲν καὶ ὡσον ὀδηγεῖ ἕκαστον πῶς νὰ πράττῃ ὀρθῶς εἰς τὰς ἀγοράς, τὰς πωλήσεις ἢ τὰς καταμετρήσεις τῆς χώρας, ὑπερ ὅμως πᾶς ἄνθρωπος ὁποσοῦν παρατηρητικὸς εἴμπορεῖ καὶ ἄνευ διδασκάλου νὰ μάθῃ, ἀτοπρὸς δὲ καὶ ματαία ὄρασις, ὑπερβαινουσα τοὺς ὄρους ταύτους, καταντᾷ εἰς τὴν σπουδὴν ποικίλων μαθηματικῶν σχημάτων. (Ὁὗτω δὲ περιορισμένην ἐπιτηρεῖ καὶ τῆς ἀριθμητικῆς τὴν σπουδὴν) τὴν δὲ φυσικὴν ἐν γένει ὄλιως ἀπέκρυσσε. Μήπως οἱ περὶ ταῦτα ἐρευνῶντες, ἔλεγε, φρονῶσιν ὅτι ἐξέμαθον ἀπορροῦντως πάντα τὰ ἀνθρώπινα, ὥστε ἐπιχειροῦσιν ἡδύνατο νὰ ἀναμιγνῶνται καὶ εἰς τὰ θεῖα; Στοχάζονται ἄρα ὅτι θέλουν κατορθώσαι νὰ προκαλῶσι κατ' ἀρέσκειαν τοὺς ἀνέμους καὶ τοὺς ἕτονες, ἢ διατρέβουσι περὶ τὰ τοιαῦτα ἀπλῶς διὰ νὰ εὐχρηστῶσιν τὴν ἀρχίαν αὐτῶν καὶ περιεργίαν; Αἰὰ νὰ πεισθῶσιν ὅτι τὰ τοιαῦτα πράγματα ὑπερβαίνουσι τὴν ἀν-

θωπιήν έρευνα, άρκει να παρατηρήσωιν όπόσον διαφωνοῦσι πρὸς άλλήλους οί μέγιστοι τῶν περι τῆς έρευνας ταύτας διατριφάντων άνδρῶν, κατανήσαντες εἰς διάστασις υπερβολικῆς, αντιφατικῆς, και αληθῶς παράφρονος. Τινες τῶν νεωτέρων έφεζαν τὸν Σωκράτην διὰ ταύτην τὴν περί τῆς φυσικῆς γνώμην αὐτοῦ. Ἄλλ' εἰν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν κατάστασιν εἰς ἣν ἦσαν τὰ πράγματα ἐν έτεσιν 410—430 πρ. Χρ. ἡ γνώμη αὐτῆ οὔτε άλλόκοτος θέλει φανῆ εἰς ἡμᾶς, οὔτε αξιοκατάκοτος. Εἰς ἄνθρωπον αγγίζον τῆς εποχῆς εκείνης, ἡ φυσικὴ επιστήμη ἠδύνατο τῶνόντι να φανῆ ἀτελεσφόρητος και ἀκαρπας, μάλιστα εἰν ὁ ἄνθρωπος συντηθάνετο, ὡς ὁ Σωκράτης, βαθέως, όπόσης εὐδαιμονίας έστρεφετο ἡ καιωνία διὰ τὴν ἐν αὐτῇ επικρατοῦσαν κακοῦθειαν και ἀμάθειαν και πόσον ἠδύνατο να ὠφελῆ; ἢ εἰν ἡ περί αὐτῆς σπουδῆ εἰκονίζετο ἄρθότερον και εὐστοχώτερον. Μὴ λητμονήσωμεν κροστουτοῖς, ὅτι τὸ ἐπιχειρήμα του Σωκράτους, τὸ λέγον ὅτι α ἵν κρινεται ὅπόσον ἄνωφελῆς εἶναι ἡ σπουδῆ αὐτῆ ἀρκει να παρατηρήσετε, ὅπόσον διαφωνοῦσι πρὸς άλλήλους οί περί αὐτὴν ἐνδιατριβόντες, ἡ μέγροι τῆς σημερον πολλῶκις ἐπαναλαμβάνεται, ἐφαρμοζόμενον ἰδίως κατά πάντων τῶν θεωρητικῶν και κατά πάσης θεωρητικῆς ἀποδείξεως.

Ο Σωκράτης ἐπεθύμει να περιορίσῃ τὴν σπουδὴν τῶν ἀκουσῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, ἐποτρέπων αὐτὴν ἀπὸ τῶν θεῶν, τὰ ὅποια περιλαμβάνον τὴν ἀστρονομίαν και τὴν φυσικὴν. Ἐθεώρει δὲ ἅπασας τὰς γνώσεις ὑπὸ τὴν πρακτικὴν, τὴν ἀνθρωπιήν ἐποψιν, τὴν ὅποιαν οί θεοὶ επέτρεφαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀμύδιον ἀντικείμενον μελέτης και διδασκαλίας, ρυθμίζαντες τὰ περί αὐτῆς ὄντως, ὡστε πᾶς ὁ θέλων να διδαχθῆ, δύναται να διδαχθῆ, ἐνῶ πᾶς ὁ μὴ κοπιᾶζων ἐπὶ τούτῳ, κάσχει διὰ τὴν βελυμίαν του. Ἐν τούτοις και ὡς πρὸς τὰ ἀντικείμενα ταῦτα, ἡ ἐπιμελεστάτη σπουδῆ δὲν εἶσκει, κατ' αὐτὸν, ἐντελῶς και ἑαυτὴν και μόνην, διότι οί θεοὶ δὲν ἠδύνασαν να συγχωρήσωσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν κατάληψιν ὅλων τῶν ζητημάτων, ἀλλ' ἐπεφύλαξαν ἑαυτοῖς τὴν λύσιν τῶν κεφαλαιωδεστέρων (τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις εἶρη τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς κατελείπεισθαι, ὡν οὐδὲν ἄλλο εἶναι τοῖς ἀνθρώποις). Πάλιν β μως ὁσάκις ὁ ἄνθρωπος, μάθων ὅσα οί θεοὶ επέτρεψαν εἰς αὐτὸν να μάθῃ, ἐκτεύσῃ αὐτοὺς εὐλαχῶς να συμπληρώσῃ διὰ μαντικῆς τὴν παιδειαν αὐτοῦ, αὐτοὶ εὐδοκοῦσι να δηλώσωσιν αὐτῷ τὰ κεφαλαιωδέστατα ἐκεῖνα και ἀκατάληπτα μέρη του προβλήματος. Ο Σωκράτης ἐθεώρει ὡς μίαν τῶν ἀσφαλεστάτων ἀποδείξεων τῆς ὑπὲρ του ἀνθρωπίνου γένους προνοίας τῶν θεῶν, τούτο, ὅτι ἀπεκρίνοντο εὐμένως διὰ τῶν χρηστηρίων αὐτῶν, και διὰ ἱεροσκοπιῶν και θαυμάτων παρήγγελλον τὰ εἰκότα ἐν ἀμυχανίαις περιστάσεσιν ὡστε ὅστις ἐπράξε τὸ και ἑαυτὸν πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο να πράξῃ διὰ καρπερικῆς σπουδῆς, εὐλόγως ἐπειτα ἠδύνατο να συμπληρώσῃ τὴν σπουδὴν αὐτοῦ, ἐπιζητῶν τὴν ἀντι-

ληψιν τῶν θεῶν ἐκεῖνων παραγγελλμάτων και σημεῖων. Ἄλλὰ καθὼς μωρία εἶναι να εἰσάγῃται ὁ ἄνθρωπος παρὰ τῶν θεῶν εἰδικὰ παραγγελλματα ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια οὔτοι επέτρεψαν αὐτῷ να ἐκμάθῃ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπιμελείας, οὕτω μωρία ἐπίσης εἶναι να ἐρευνᾷ περί πραγμάτων τῶν ὅποιων τὴν γνώσιν οὔτοι ἐπεφύλαξαν ἑαυτοῖς και μόνους. Ο κύριος λοιπὸν νεωτερισμὸς, τὸν ὅποτον ὁ Σωκράτης επέφερεν εἰς τὴν τῶν Ἀθηναίων παιδειαν ἦτο ὅτι, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν ἐκφρασιν του Κικέρωνος, κατεβίβασε τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ του οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν, ἀπαπειραθεῖς να διακρίνῃ τὸ δυνάμενον ἐπιστημονικῶς να ἀποκαλυφθῆ ἀπὸ του μηδυναμένου, ἀπέπειραν ἀξιοσημείωτον και ὅσον δηλοῖ τὴν παποίθησιν αὐτοῦ, ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ και ἡ ὀρηκευτικὴ ἐποψις ἀποκλείονται ἀμοιβαίως, ὅτι δηλαδή ὅπου ἄρχεται ἡ τελευταία, εἰεὶ ἀπολήγει ἡ πρώτη. Ο νεωτερισμὸς οὗτος εἶναι πολύτιμος μὲν ὡς πρὸς τὴν ὕλην, τὴν ὅποιαν έφερον εἰς μέσον, μικροῦ δὲ λόγου ἄξιος ὡς πρὸς τὴν ὕλην τὴν ὅποιαν πρέθετο να ἀποκλείσῃ. Ἰσθντι ἡ φυσικὴ επιστήμη, αἱ και ἀποβαλοῦσα ἐν μέρει τὸ βάρος αὐτῆς, διὰ τῆς συστηματικῆν προκατάληψιν τὴν ὅποιαν ὁ Σωκράτης έστρεφεν ὡς πρὸς αὐτὴν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν κλειότερων ἀνθρώπων τῆς εποχῆς του, ἀληθῶς ὅμως οὐδέποτε ἔπαυσε και ὀλιγαριθμῶν σπουδαζόμενα, και ἐν κατῷ σύγχριστιν παρεμειλήθη ὅπως ὄν, τούτο συνέθε μᾶλλον ἐκ του ὅτι τὸ παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέν ἀντικείμενον ἦτο και πλουσιώτερον, και πρασιτώτερον εἰς τοὺς πολλοὺς, και ἀγκαπητότερον εἰς αὐτοὺς. Ἡ φυσικὴ ἢ ἡ ἀστρονομία ἦσαν μικροῦ λόγου ἄξια, εἰς ὀλίγους γνωσταί, και παρ' αὐταῖς τοῖς ὀλίγοις ἀνεπίδεικτοι ἀνεπτύξεως, ἐμφυχώσεως και χρησίμου ἐφαρμογῆς. Ἐξεναντίας τὰ ἠθικὰ και πολιτικὰ ἀντικείμενα πρὸς τὰ ὅποια ὁ Σωκράτης έστρεφε τὴν κοινήν προσοχὴν και μελέτην, ἦσαν πλουσιώτατα, πικιλώτατα, γνωστὰ και διαφερόντα τοῖς πᾶσιν, διότι περιλαμβάνον, καθὼς ἔλεγεν οὔτος, α ὅστις τοι ἐν μεγάροισι κακὸν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται; και τούτο συνδεδεμένον οὐ μόνον μετὰ τῶν πραγματικῶν ἐνεστάς, ἀλλὰ και μετὰ τὴν φιλολογίαν του παρελθόντος, διὰ τῶν γυμνικῶν και άλλων ποιητῶν. Ο οὐσιώδης οὗτος νεωτερισμὸς, και ὅσον μὲν ἐφαρμόσθη εἰς τὴν σπουδὴν, ἀναδεικνύει τὸν Σωκράτην κυρίως ἄνθρωπον θεοσεβῆ και διδάσκαλον πρακτικῶν και φιλόανθρωπο, ἀναδεικνύει ἐνὶ λόγῳ τὴν ἦρωα του Ξενοφῶντος; και ὅσον δὲ πάλιν ἐφαρμόσθη εἰς τὴν μέθοδον, παριστησιν ἡμῖν τὸν φιλόσοφον και τὸν διαλεκτικόν, παριστησιν δηλαδή τὴν ἄλλην ὄψιν του χαρακτήρου αὐτοῦ ἦτοι τὸν ἦρωα του Πλάτωνος, τὸν ἵποτον ὁ Ξενοφῶν ἀμυθρῶς πως μὲν ἀποκαλύπτει, ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ἀναγνωρίζει και χαρακτηρίζει.

Ο Σωκράτης, λέγει ὁ Ξενοφῶν, δὲν ἔπαυε διαλεγόμενος περί τῶν ἀνθρωπίνων και ἐξετάζων τί εἶστιν εὐσεβής, τί ἀσεβής, τί καλόν, τί αἰσχρόν, τί δικαίον, τί ἄδικον, τί σωφροσύνῃ, τί μανία, τί ἀνδρία, τί δειλία, τί πόλις, τίς ὁ τῷ πολίτῃ προση-

κων χαρακτήρ, τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τίς ὁ πρὸς ἐξέσκεισιν τῆς ἀρχῆς ἀπαιτούμενος χαρακτήρ; και άλλα παρόμοια ζητήματα. Τοὺς κατανοοῦντας τὰ τοιαῦτα ἀνθρώπους, εθεώρει ἀγαθοὺς και ἐντίμους. Τοὺς δὲ μηδὲν περί αὐτῶν γινώσκοντας, παρέβαλλε μετὰ τοὺς δούλους. Ο Σωκράτης, λέγει πάλιν ἄλλαχού ὁ Ξενοφῶν, ἐπέσθεν ὅτι τὸ διαλέγεσθαι συνίσταται εἰς τὸ συνέχεσθαι, και βουλευέσθαι ἀπὸ κοινοῦ, και διαλέγειν κατὰ γένη τὰ πράγματα, ἵνα διακρίνεται σαφῶς τί ἕκαστον αὐτῶν ἀληθῶς εἶναι. Ἡ περί τούτου ἐπιμελής έρευνα εἶναι ὁ μόνος τρόπος δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος δύναται να ρυθμιστῇ τὴν διαγωγὴν του οὕτως ὡστε να ἐπιζητῇ τὰ ἀγαθὰ και να ἀπέχῃ τῶν κακῶν και πᾶς ὁ ἀγαθὸς ὀδηγὸς ἢ σύμβουλος τῶν άλλων ἀνάγκη να ἦναι περί τὴν έρευναν ταύτην τοιουτοτρόπως ἐξησκημένος ὡστε να εἰμπορῇ ἐκ του παρατίκα να κάμῃ τὴν διάκρισιν ἐκείνην; διότι ὁ εἶδος τί ἕκαστον εἶναι τῶν ὄντων, δύναται να ἐξηγήσῃ ταῦτα και εἰς τοὺς άλλους; ὁ δὲ μὴ εἶδως, θαυμαστὸν δὲν εἶναι ὅτι και αὐτὸς σφάλει και τοῖς άλλους παραστρεῖ εἰς σφάλματα. Προστούται ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι δύο νεωτερισμοὺς δυνάμεθα ἀδιστάτως να ἀποδώσωμεν εἰς τὸν Σωκράτην, τοὺς τε ἐπακτικῶς λόγους και τὸ ἔρξεσθαι καθόλου. »

Ἐξεπίτηδες παραθέτω ἐνταῦθα τὰς γνώμας του Ξενοφῶντος, κατὰ προτίμησιν τῶν του Πλάτωνος, διότι ὁ πρῶτος, περιγράφων πιστῶς τὴν μέθοδον ταύτην εἰς τὴν ὅποιαν δὲν ἀπέδιδε πολλὴν ἀξίαν, ταυτίζει αὐτὴν τούτου ἕνεκα πληρέστερον μετὰ του άλληνου Σωκράτους και εἶναι ἐντελῶς μάρτυς καλήτερος του Πλάτωνος, του ἵποτου ἡ μεγαλοφυΐα, οὐ μόνον ἀντελήφθη τῆς μεθόδου ταύτης, ἀλλὰ και ἐπέστεινεν αὐτὴν οὐσιωδῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἰδίας αὐτοῦ διδασκαλίας. Ὅπως σημερον εἶχει ἡ ἐπιστήμη, μετὰ κόπου βεβαίως δύναται τις να ἐννοήσῃ τί ἄρα λόγου ἄξιον περιέχουσιν οί λόγοι του Ξενοφῶντος, τσοῦτον ἕκαστος σπουδαστῆς εἶναι ἤδη συνοικειωμένος μετὰ τὰς συνήθεις ἐκφράσεις και κλίμακας τῆς λογικῆς κατατάξεως, αἷον γένος, ἥρισμός, ἄτομα ἐν τῷ γένει περιλαμβανόμενα, τί εἶστιν ἕκαστον πρᾶγμα, εἰς ποῖον γένος ἀνήκει κλπ. Ἄλλ' οἱ ἄλλοι οὔτοι, ὅσω τετριμμένοι και ἐν ἀπέθεισαν, δηλοῦσιν οὐδὲν ἦττον διανοητικὴν πρόσοδον, τῆς ὅποιας, ἐν έτεσιν 410—430 πρ. Χρ. ὀλίγοι ἄνθρωποι, ἐκ τῶν του Σωκράτους, εἶχον ἐνκρινῆ ἔνοιαν. Φυσικῶς τῷ λόγῳ, οί ἄνθρωποι κατέτασσον ἤδη τὰ πράγματα και περιέγραφον αὐτὰ ὅπως συμβαίνει εἰς τὸν κοινὸν λόγον, διὰ τῆς συνήθους συναφείας τῶν κατηγορουμένων μετὰ τῶν ὑποκειμένων. Εἰς εἰδικὰς περιστάσεις ἐξήγαγον τὴν γνώμην αὐτῶν ἐνκρινῶς και ἐντόνας, ἀπεφαίνοντο ἀξιώματα, συνεζήτουν ζητήματα, ἔθεταν προτάσεις και ἐξῆγον συμπεράσματα ἐν τοῖς δικαστηρίαις και ἐν ταῖς ἐκκλησίαις; εἶχον πλουσιωτάτην ποιητικὴν φιλολογίαν, περιστροφόμενῃν περί ἑκάστος τῆς ψυχῆς τὰς διαθέσεις, εἶχον ἀρχίσει να συντάττωσιν ἱστορικὰς ἀφηγήσεις,

μεμιγμένας μετὰ σκέψεως και κρίσεως. Ἄλλ' ἂν και πάντα ταῦτα οὕτως εἶχον, ἔλειπεν ὅμως ἡ ἀναλυτικὴ ἐκείνη συνείδησις, ἥτις ἐδύνατο να βάλῃ ἕκαστον εἰς θέσιν να περιγράψῃ, να ἐξηγήσῃ και να ὑπογραψῇ τὸ παρ' αὐτοῦ πραττόμενον. Αἱ ἰδέαι περὶ τῶν ἀνθρώπων, τῶν τε λεγόντων και τῶν ἀκουσῶν, τῶν τε προσεχόντων πνευμάτων και του μενῶν, τῶν τε προσεχόντων πνευμάτων και του διδασκόμενου πλήθους, εἶχον σχηματισθῆ εἰς συστήματα ἐπιτήδεια πρὸς συγκινήσεις, πρὸς ποιητικὴν, ῥητορικὴν, ἀφηγηματικὴν και περιγραφικὴν ἐντύπωσιν μᾶλλον ἢ πρὸς μεθοδικὴν γενικοποίησιν, ἐπιτημονικὴν ἀντίληψιν και ἐπαγωγικὴν και συλλογιστικὴν ἀπόδειξιν. Ἡ σκεπτικὴ ἐκείνη ἐπιστάσια δι' ἣς ὁ ἄνθρωπος δύναται να κατανοῇ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διανοητικὴν ἔργασίαν, να συγκρίνῃ αὐτὴν και να διορθώσῃ, μόλις τότε ἤρχισε προαγομένη. Οἱ διδάσκαλοι τῆς ῥητορικῆς πρὸ μικροῦ εἶχον ἀρχίσει να ἀναλύωσι τὰ συστατικά του δημοσίου λόγου μέρη και να προτεινοῦσι κανόνες τινὰς περί αὐτοῦ. Ο Πρωταγόρας ἰδίως ἐπεχείρησε πολλὰς γραμματικὰς διακρίσεις, ὁ δὲ Πρόδικος ὥρσε τὴν σημεσιαν τινῶν λέξεων, συνανῶμων σχεδόν και ὑποκειμένων εἰς σύγχυσιν. Ταῦτα πάντα ἐφαίνοντο τότε τσοῦτον καινοφανῆ, ὡστε ὁ Πλάτων και ἐνέπαξεν αὐτὰ; και ὅμως οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ κλάδοι τῆς ἀναλυτικῆς ἐκείνης τάσεως ἣν ὁ Σωκράτης ἐπεχείρησε να ἀναγάγῃ εἰς ἀναλυτικὴν έρευναν. Πρὸ αὐτοῦ ἀμυθῶλον εἶναι ἂν κανεῖς μετεχειρισθῇ τὰς λέξεις; γένος και εἶδος εἰς τὴν ἀποκλειστικῶς ἕκτοτε ἀποδοθεῖσαν αὐταῖς ἔνοιαν; οὐδὲ ὑπῆρχε τις τότε τῶν πολλῶν ἐκεῖνων ὄρων δι' ὧν ἐπιτιποῦμεν τὴν λογικὴν ἔργασίαν και ἐξετάζομεν τὰ και ἕκαστα αὐτῆς. Πάντα ταῦτα προήχθησαν ἀπὸ τῶν σχολῶν του Πλάτωνος, του Ἀριστοτέλους και τῶν μετ' αὐτοὺς φιλοσόφων, ἔχοντα τὰς ἀρχὰς αὐτῶν εἰς τὸν κοινὸν ἀρχηγέτην και πατέρα Σωκράτην.

Αἰα να κατανοήσωμεν τὴν ὅλην ἀξίαν τῶν βελτιώσεων τὰς ὅποιας ἐπήγαγον ὁ Σωκράτης, ἀπαιτεῖται να ἐξετάσωμεν τὴν διανοητικὴν ὕδον, τὴν ὅποιαν ἠκολούθησαν οί προκάτοχοι και οί σύγχρονοι αὐτοῦ.

(Ἐπιτελεῖ ἡ συνήθεια.)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΑΝΕΚΚΛΟΤΩΝ.

Τῷ Κ. Συντάκτῃ τῆς Ἀθηνᾶς.

Φίλε Κύριε Ἀρεωνιάδῃ!

Μὴ εἶπατε ὅτι γνωρίζαντες τὸν μακαρίτην πατέρα μου και τιμώτετες τὴν μνήμην του, ἐπιθυμοῦμε να γράφεται ἐν τῇ Ἀθῆνῃ περὶ αὐτοῦ, και μ' ἐξησκησῆ τινὰς σημειώσεις. Αἱ νεκρολογίαι, φίλε μου, ὄσκις γίνονται πρὸς ἀπλοῦν ἐγκώμιον τῶν ἀποθανόντων, και οί εἰχουσαί τι παραμυθητικὴν διὰ τοὺς

3.

πιστήμως ότι δεν ήθελε πλέον αναπετάσει τα ιστία ειμή διά να επιστρέψη εις τὸ Βυζάντιον.

Ὁ διερχόμενος τοῦ στόλου, καὶ τοὶ ἀνώτερος τοῦ πλοιοῦ, ὑπήκουσε διότι ἦτο χριστιανός, καὶ ὁ πατήρ μου ὠνομάσθη ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ διὰ νὰ περιέλθῃ τὸ Αἴγαλον. Ἐπιβὰς λοιπὸν εἰς πλοῖον Γραικικὸν ἐπεσκέφθη τὰς νήσους, καὶ μετὰ ταῦτα ἔλθων ἔστησε τὴν ἑδραν αὐτοῦ εἰς Νάξον.

Τὰ καθήκοντά του ὅμως δὲν ἦσαν μόνον διοικητικά· αὐτὸς καὶ Νομάρχης, καὶ Διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, καὶ Εἰρηνοδίκης, καὶ Οἰκονομικὸς ἐφορὸς, καὶ φρουροῦρχος, ἐνὶ λόγῳ omnium rem in quaedam alia.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐνῶ ἐκάθητο δικάζων συμπαιδῶν ἔχων τοὺς ἐγκρίτους τῆς χώρας, ἔφεραν δεσμιον ἐνώπιον αὐτοῦ ἄνδρα χωρικὸν γίγαντος ἔχοντα ἀνάστημα καὶ βίωμα Ἰπρακλέους, καὶ ἐνεκάλουν ἐπὶ ληστεία. Μετερχόμενος αὐτὴν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων κατὰ τὰ ὑψηλότερα τῆς νήσου χωρία, κατέστη ὁ τρόμος τῶν περιοικίων. Οὐδεὶς πρὸ τοῦ πατρὸς μου κατέρωθε νὰ τὸν συλλάβῃ· ἀλλ' ὁ νέος διοικητὴς, φιλοτιμηθεὶς νὰ φανῇ ἰκανώτερος τῶν προκατόχων, τὸν ἔστυρεν ἐπιτηδείως εἰς τὸ βῆμα τῆς δικαιοσύνης του.

Ἀφοῦ ἠκούσθησαν ἡ τε κατηγορία, ἡ ὑπεράσπισις καὶ οἱ μάρτυρες, συσσεφθέντες οἱ δικασταὶ ἀπεράνθησαν διὰ πράξεις συνοπτικῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τίνος κώδικος καὶ τίνος ἄρθρου τὸ ἠγνόει καὶ αὐτὸς ὁ δικαστὴς πατήρ μου, νὰ πέσῃ ὑπὲρ τοῦ ληστῆ, νὰ τεῖνῃ ἀμφοτέρους τοὺς πόδας πρὸς δύο κλητῆρας ἀστυνομικούς, οἵτινες, συνιδέοντες αὐτοὺς ἐπὶ γόμφῳ, καὶ περιτριγγόντες διὰ σχοινίου, νὰ τοὺς παρουσιάσωσι εἰς δύο ἄλλους συναδέλφους τῶν οὐτοὶ δὲ κρατοῦντες βόλακα εἰπαγῆ, νὰ φιλοφρονήσωσι τοὺς ἀλληλικαίους ἐκείνου τῆς διὰ πεντηκοντάδος πληγῶν, τῇ ἀλγείᾳ οὐχὶ πολλὰ ἥπιων.

Ἄλλ' ὁ καταδικασθεὶς, δυνάμει ἄλλου κώδικος καὶ ἄλλου ἄρθρου, ἴσως δὲ καὶ δυνάμει τοῦ ἄρθρου λόγου τὸν ἠκούον συνίστα πρὸς τοὺς δικαστὰς γινώσκοντας τὸν Κυβερνήτου ὑπουργός, καὶ οὐτινος ἀντίτυπὸν τινα ἔχῃ περιπαλῶς πρόεδρος τῆς Πρωτοκλήτου, ἐγκαλεσάμενος τὴν ἀπόρατιν εἰς ἐστυόν, ἀντέστη εἰς τὴν ἐκτέλεσίν της.

Εἰς μίαν οἱ κλητῆρες καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς ἐζήτησαν νὰ τὸν καταβάλωσιν ὁ γίγας ἦτο νέος Κροτωνιάτης, οὐτινος μὴδὲ τοὺς πόδας ἴσχυσαν νὰ λιγύτωσι.

Τότε ὁ διοικητὴς, ὀργισθεὶς διὰ τὴν παρακοὴν ἀνεπήδησε, καὶ ὀρμήσας πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον, ἐνεκόλασεν εἰς τὴν παρείαν του γενναίον βίωμα. . . Καὶ ὁ κολαφισθεὶς οἰμώζας κατέπεσε!

φαίνεται ὅτι ὁ δακτύλιος τοῦ βασισαντος, πληγώσας τὸν κόρδαρον τοῦ βασισιέντος, ἐπέφερε δεινὸν ἄλγος, ἀφ' οὗ μόλις μετὰ πολλὰς ἐντρίψεις, καὶ βαναυσίας, καὶ βαντισμοὺς ὕδατος, κατέρωθεσαν νὰ τὸν ἀπαλλάξωσιν οἱ περιεστῶτες.

Ἦκτοτε οὐδὲ ζῶον ἐπαίεν ὁ ἀγαθὸς πατήρ μου.

Τὸ 1812 μετέβη εἰς Βλαχίαν μετὰ τοῦ ἡγεμόνος

Καρατζῆ· καὶ ὅτε μετὰ πέντε ἔτη ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀδήλωσε πρὸς τὰ τέκνα του ὅτι ἐπ' αὐδεμιᾷ περιπτώσει δὲν ἤθελεν ἐπιτρέψῃ πρὸς αὐτὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸ μακελλεῖον. Μακελλεῖον δὲ ὠνόμαζε τὴν Δακίαν διὰ τὴν ἐπικρατούσαν ἐκεῖ κακοήθειαν.

Ἀπὸ τοῦ 1816 μέχρι τοῦ 1821 ἔτους, συνήθως αὐτοῦ διατριβὴ ὑπῆρχεν ἡ ἀνάγνωσις, ἡ πρὸς τὰ τέκνα του διδασκαλία, ἡ ἐφορεία τῶν σχολείων, καὶ ἡ μετὰ λογίων καὶ Ἑταίρων ἀναστροφή. Οἰκετοὶ αὐτοῦ ἦσαν καὶ ὁ ἀείμνηστος Π. Πατρῶν, καὶ ὁ Ἀσημάκης Ζαήμες, καὶ ὁ Ἀνδρέας Λόντος, καὶ ὁ Παπᾶ Ἀλέξης, οἰκονόμος, νομίζω, Πατρῶν, καὶ Γρηγόριος ὁ ἐξ Ἀρκαδίας, πατήρ τοῦ γεροῦσιαστοῦ Γρηγοριάδου, καὶ πολλοὶ ἄλλοι Πελοποννήσιοι καὶ Στερεοελλαῖται, μετ' ὧν συνεπέπτετο τὰ περὶ τῆς προσεχοῦς ἐπαναστάσεως. Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι ὅτι καὶ μετ' αὐτὴν, δὲν ὠμολόγησε πώποτε ὅτι ἐγνώριζε τὰ τῆς Ἑταιρίας, οὐδ' ἐκαυχῆθη ὅτι συνεπέπερεν ὑπὲρ αὐτῆς (*), καὶ τοῦτο διότι, ὀρκισθεὶς ἅπαξ νὰ μὴ φανερώσῃ τὸ μυστήριον, ἐφράνει ἄτιμον καὶ ἀσεβὲς τὸ ἄβελτήρη τὸν ὄρκον του. Οὕτω καὶ ὁ πρωτομάστος τῆς ἐλευθερίας Γεώργιος ὁ Ὀλύμπιος, ὀρκισθεὶς νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του ὑπὲρ αὐτῆς, συνώδευσεν μὲν τὸν Ἰψηλάντην φεύγοντα μέχρι τῶν ὄριων τῆς Λυστρίας, ἐπέστρεψε δὲ διὰ ν' ἀποθάνῃ τῆρας, ὡς εἶπε, τοὺς ὄρκους του (**).

Καταδιωχθεὶς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, μετὰ τὴν ἐν Βλαχίᾳ ἐκανάστασιν, οὐχὶ ἐκ τῶν πρώτων ἀλλὰ πρῶτος, καὶ στερηθεὶς βίης τῆς περιουσίας αὐτοῦ, κατέφυγεν εἰς Ὀδησσὸν, ὅθεν, καταλιπὼν ἕνετον ὁπωσοῦν βίον, κατήλθεν εἰς τὴν φιλιππίνου αὐτοῦ Ἑλλάδα, διὰ ν' ἀγωνισθῇ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος. Ἐξελέγη δὲ ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀντιπρόσωπος εἰς ἐθνικὰς συνελεύσεις, καὶ ἐξεπλήρωσεν ὅσας ἄλλας ὑπηρεσίας ἀνέθεσαν αὐτῷ ἡ πατρίς. Μετὰ δὲ τὴν ἔλθειν τοῦ Κυβερνήτου, ὑποθέσας τὴν μικρὰν Ἑλλάδα ἀποκατασταθεῖσαν, διήγαγε βίον ἰδιώτου, ἐντρυφήμα ἔχων τὴν ἀνάγνωσιν. Δὲν συγκατένευσε δὲ πώποτε νὰ λάβῃ τὸ ἀριστεῖον λέγων, ὅτι οἱ ἐκπληροῦντες τὸ καθήκον αὐτῶν, ἀμοιβὴν ἔχουσι τὴν εὐδοκίαν τῆς συνειδήσεως. « Ἄλλως, προσέθετε, τὸ ἀριστεῖον ἀριερώη αὐτοῖς γενναίοις τῆς πατρίδος προμάχοις, ἢ ἐγὼ δὲ οὐδέποτε ἐπαλέμησα ὡς στρατιώτης ὑπὲρ αὐτῆς. »

Τῆς τελευταίας ταύτης παρατηρήσεως τὴν σημασίαν ἐνόησε ὅστις ἐγνώριζε τὰ τῆς καταγωγῆς τοῦ πατρὸς μου. Κατὰ παράδοσιν σωζομένην εἰς τὴν οἰκογενεῖάν του, ἀληθὴ ἢ ψευδῆ, Κύριος οἶδεν, ὁ ἐπισημότερος ἀρχηγὸς αὐτῆς ἤμικεν ἐπὶ Σκεντέρμπεκ οὐ τινοσ, ὡς ἔλεγε, ἀὐπῆρξε τὸ πρωτοπαλλήκαρον. » Ἐπειδὴ δὲ ὁ πατήρ μου, γενναϊότατος καὶ καρτερικώτατος κατὰ τοὺς ἠσικὸς πολέμους, δὲν διεκρίνετο παραπολὺ καὶ ἐπὶ στρατιωτικῇ ἀνδρείᾳ, τὸν

(*) Πεντήκοντα χιλιάδας γροσίων, κατὰ τὰς περιουσιαστικὰς σημειώσεις του.

(**) Ὁ Κ. Ἀρβόσος Ν. Ἀρβόσου, ἱερολοχίτης καὶ αὐτῆκος μ' ἰδεθῶσι πρὸς τοῦτου.

ἐγχεύομεν ἐνίστη παλίντες, ὡς ἐκφυλὸν ἀπόγονον ἀτρομήτου προπάτορος.

Ἡ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων μέριμνα δὲν τὸν κατελίμπανε πώποτε· εἶχε δὲ ἰδέας ὠρισμένας καὶ περὶ τοῦ καταλληλοτέρου εἶδους τῆς κυβερνήσεως, καὶ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἑλλήνων, καὶ περὶ βασιλείας, καὶ ἰδίως περὶ ἔθλων τῶν πλέον ἢ ἑσπερίων διαπρεφάντων ἐν Ἑλλάδι. Αἱ κρίσεις του ἦσαν ἀπαθείς, καὶ ἐθεμελιούντο εἰς τὴν μακροτάτην του πείραν καὶ τὴν ἱστορίαν.

Ἐξ ἔθλων τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπέβητο καὶ ἡγάτα ὡς ἴδιον υἱὸν τὸν Κ. Α. Μαυροκορδάτου. Ἐφαιδρύνετο ὡς νέου εἰκοσαετοῦς τὸ πρόσωπόν του ὡς ἰσχυρὸν τὸν ἤκουεν εὐδοκίμουντα ἢ ἐπαυνοῦμενον, καὶ σπεύδων προσέθετε πάντοτε, « ὅτι μετὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων αὐτὸς εἶναι ὁ ἐπιτηδείτερος κυβερνήτης. » Ἐὰν δὲ ποτε ἤκουεν αὐτὸν φερόμενον, συνωφροῦτο ἐν ἀκαρδί, καὶ ἀνακαλῶν ἀθρόως τὰ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος κατορθώματα τοῦ ἀνδρός, ἔχῃται νὰ ἐπιστομίσῃ τὸν κατήγορον.

Ἦν ἀσθενὴς δ' ἔφρασε τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ Κ. Μαυροκορδάτος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἰσοστόν δ' ἐχάρη μολὼν ὅτι συγκατετέθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐξουσίαν, ὅστ' ἐφάνη ζωογονούμενος. Καὶ ἔθλον τὸ διεξοδικὸν διάστημα τῆς ἀσθενείας του ἡρεῖνα ἀδικόπως περὶ τῆς πορείας τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἂν ποτε ἐμάνθανέ τι παρατρέφον ἢ σκελῶν, « ἀδύνατον, ἔλεγε μετὰ βαθυτάτης πεποιθήσεως, νὰ ἐγείνεν αὐτὸ προαιρέσει τοῦ Μαυροκορδάτου· ἄλλοι πταίουσι. »

Τὴν 19 Δεκεμβρίου, ἦτοι πέντε ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, μεταλαβὼν καὶ δεῦτερον τῶν ἀγαθῶν μυστηρίων, μετ' ἠρώτησεν ἐκ νέου περὶ τῶν δημοσίων. Ἀφοῦ δὲ μετ' ἤκουσε μετὰ προποχῆς, παραστήσαντα πρὸ πάντων τὸ δυσκόλον τῆς θέσεως τῶν κυβερνώντων, « Λυποῦμαι, εἶπε, διότι δὲν ἠξιώθη νὰ τὸν ἴδω (ἐνόησε τὸν Κ. Μαυροκορδάτον) μετὰ τῆν ἐπιστροφὴν του ἐνοῦ κάλλιστα τὰς διακοχίας, ἀλλὰ γνωρίζω καὶ τὴν φρόνησίν του. Λὸς πρὸς αὐτὸν τὰς εὐχὰς μου, καὶ ἀνακάλεσον ἐκ μέρους μου εἰς τὴν μνήμην του τὸ τοῦ δράκοντος τοῦ Πλουτάρχου.

Ἐπειδὴ δὲ ἠγνόουν τί ὁ δράκων τοῦ Πλουτάρχου, « Ἀδὲς με εἶπε μετὰ βραχέϊαν σκέψιν, χαρτίον, καὶ γράψε. »

Καὶ μετ' ὑπηγόρευσε τὰ ἐξῆς: « Οὐ δύνασθε τὸν αὐτὸν ἔχειν καὶ ἄρχοντα καὶ ἀκόλουθον. Ἐπεὶ συμβαίνει γε οὕτως τὸ τοῦ δράκοντος, οὐ φησὶν ὁ μῦθος τὴν οὐρὴν τῆ κεφαλῆ στασιασάσαν ἀξιοῦν ἠγεῖσθαι παρὰ μέρος, καὶ μὴ διαπαντὸς ἀκολουθεῖν ἐκείνην· λαβοῦσαν δὲ τὴν ἡγεμονίαν, αὐτὴν τε κακῶς ἀπαλλάττειν, ἀνοίᾳ πορευομένην, καὶ τὴν κεφαλὴν καταξάλειν, τυφλοὺς καὶ κωφοὺς μέρῃσιν ἀνομαζομένην παρὰ φύσιν ἐπεσθαί. Τοῦτο πολλοὺς τῶν πρὸς χάριν ἅπαντα πολιτευομένων ὀρώμεν πεπονθόντας. »

« Καὶ πρὸς τί τοῦτο; » τὸν ἠρώτησα ἀφοῦ ἐτελείωσεν.

« Εἰπέ το σὺ, μετ' ἀπεκρίθη, καὶ ἐκεῖνος εἶναι φρόνιμος καὶ ἐννοστ. »

Ἐκπληρῶν σήμερον τὴν ἱερὰν παραγγελίαν του. Ἐτρεχε τὸ 85 ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ὅμως ἦτο ὑγιής, εὐραστός, ὄρθιος τὸ σῶμα, καὶ ἀκραίως ἔσωζεν ὅλας τὰς διανοητικὰς δυνάμεις πλὴν τῆς μνήμης, ἣτις διετῆρει μὲν τὰς ἀρχαίας ἐντυπώσεις, ἀπέβαλλε δὲ τὰς νεωτέρας. Ἀπολέσας πρὸ ὀκτῶ ἔτων τὴν μητέρα μου (*) μετ' ἧς συνεδίωσε τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη, ἠσθάνθη λύπην καιρίαν, καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἠδιαφόρησε πρὸς τὰ ἐγκόσμημα, πλὴν τῶν συμπερόντων εἰς τὴν πατρίδα· σταυρὸς ἐπὶ τοῦ θάλου τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ λειτουργία ἐντὸς αὐτῆς, ἰδοὺ τὸ ὄνειρον αὐτοῦ καὶ τὸ μέλημα, μέλημα καὶ ὄνειρον ὄλων ἡμῶν. Ἄλλ' ἀέφνης ἀνεφάνη ἀνορεξία παρ' αὐτῷ, ἣτις, μετατραπέισα εἰς ἀτροφίαν, ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸν τάφον τὴν 24 Δεκεμβρίου 1854, ἀφοῦ πέντε ὡς ἔγγιστα μῆνας, ἠγωνίσθη νὰ δαμάσῃ ἢ ἀδυσώπητος νόσος τὸ ἀβλητικὸν σῶμά του. Ἀπέθανε δὲ διαλεχόμενος, εἰ καὶ διατελῶν, ὡς εἶπε πρὸς τινα ἐρωτήσαντα αὐτὸν περὶ τῆς ὑγείας του, ἐν μεταίχμῳ, καὶ, ὡς ὁ Θωρακηνὸς, μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιδὲς ἀποβαλὼν ἐκ τῆς ψυχῆς, καὶ εὐχόμενος μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν οἰκειῶν.

Ἦτο κληνῆρες δ' ἐπέσηκην εἰς Ἀθήνας ἡ γολέρα· καὶ τοὶ δὲ ἐροῦντο διὰ τοῦ; περὶ αὐτὸν, ἀφείλω νὰ ἠμολογήσω ὅτι δὲν με ἀπέτρεψε πώποτε τοῦ νὰ ἐπισκεπτοῦμαι τοὺς κάπνοντας ἐνδεεῖς· ἐξ ἐναντίας μ' ἐνεθάρρυνε λέγων, ὅτι ἡ θεία πρόνοια σκέπει τοὺς ἐκπληροῦντας τὰ καθήκοντα αὐτῶν. « Ὅσοι δὲ τοὺς ἀνθρώπους, προσέθετεν ὑπομειδιῶν, πιθανώτατον πρὸς ἀμοιβὴν καὶ νὰ σὲ ὑβρίσωσιν. » Ἡ πατρίς, τέκνον μου, με εἶπε περὶ τὰ ἔσχατα αὐτοῦ, εἶναι πολλὰς ἀγνώμων. Ἀλλὰ σὲ παραγγέλλω ὅτι παρήγαγε καὶ ὁ θνακίον πρὸς τὸν υἱὸν σου ἀπαγοόμενος εἰς θάνατον, ἢ ἢ μνηστικαίεν Ἀθηναίους. Θεῖα ἐντολή, τέκνον μου, τὸ νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς ἡμῶν καὶ ἀδικούντας ἡμᾶς· ἀλλὰ μὴ λησιμονήσῃς ἐπὶ ζωῆς σου ὅτι ἡ πατρίς καὶ αὐτῶν τῶν γονέων τιμωτέρα. »

Ἡ τελευταία του πνοὴ μ' ἐνεφύσησεν ὡς πνεῦμα ἄγιον τὰ λόγια ταῦτα. Εἶθε με κατακαύσοι ὡς κεραιὸν ἢ πατριζὴν του κατάρα ἐὰν τὰ λησιμονήσω μέχρι τοῦ τάφου μου! Ν. Δ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.

περὶ Ποιμενικοῦ κυνός.

Αἱ κολάδες τῶν Γραικίων ὀρέων, αἵτινες κείνται εἰς τὰ νότια τῆς Σικωτίας, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὑπὸ ποιμένων κατοκημέναι· οἱ νομαὶ ἐπὶ τῶν ὀρειῶν ἕκαστον ποιμνιον ἐπιτρέπεται νὰ κλαυῶται ἔχουσι μιλίων ἕκαστον καὶ ὁ ποιμὴν ποτὲ δὲν βλέπει

(*) Ζωὴν Σοφίαν ἐκ πατρὸς Πελοποννησίου, ἀποθανοῦσαν τὴν 24 Ὀκτ. 1816.

πει όλον τὸ ποιμνίον του συνήγαγον εἰμὴ ὅταν τὸ κείρη. Κυριώτερον δὲ ἔργον ἔχει νὰ κάμῃ καθημερινὰς ἐπιθεσεις εἰς τὰς διαφορὰς νομῆς του, καὶ ν' ἀνακαλῆ διὰ τοῦ κυνός του τοὺς φυγάδας ὅσοι ἐπλησίαζον εἰς τὰ ὄρια τῶν γειτόνων του.

Εἰς τοιαύτην τινὰ ἐκδρομὴν ποιμὴν τις ἔτυχε νὰ λάβῃ μετ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν του, παιδίον τριετὸς περίπου. Ἀφοῦ ὀλίγον ἐπεριπάτησαν, ὁ ποιμὴν ἤναγκάσθη ν' ἀναβῆ εἰς ἀπόκρημνον μέρος, εἰς τὸ ὑποῖον δὲν ἐδύνατο τὸ παιδίον ν' ἀνασυρῆ. Τὸ ἐγκατέλειπεν ἐπομένως εἰς τοὺς πρόποδας μ' αὐστηρὰς διαταγὰς νὰ μὴ κινήσῃ ἐκ τοῦ τόπου ἐκεῖνου ἕως οὗ ἐπιστρέψῃ. Ἀλλὰ μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ τὸν κατέλαθεν οὐμίχλη παγεῖα, ἐξ ἐκεῖνων αἰτίνες ἐνίοτε ἐπέρχονται τόσοι ταχέως εἰς τὰ ὄρη ταῦτα, ὅστε εἰς διάστημα ὀλίγων λεπτῶν μεταβάλλουσι τὴν ἡμέραν εἰς νύκτα.

Ἐμφροντις ὁ πατήρ ἐν τῷ ἄμα ἔδραμε πρὸς τὸ μέρος ὅπου εἶχεν ἐγκαταλείψει τὸ μόνον τέκνον του· ἀλλὰ δυστυχῶς διὰ τὸ ἐντελὲς σῶτος καὶ διὰ τὴν ἰδίαν του παραγῆν ἐπλανήθη τῆς ὁδοῦ. Μετ' ἀνασκή δὲ πολλῶν ὠρῶν ἀναζητήσιν μεταξὺ τῶν κινδυνωδῶν ἐλῶν καὶ χειμάρρων, τῶν ὁποίων τὰ ὄρη ταῦτα γέμουσι, τὸν κατέλαβε τέλος ἡ νύξ. Ἔτι δὲ πλανώμενος, ἀνεκάλυψε διὰ τοῦ ἀμυδρῶ φωτὸς τῆς σελήνης ὅτι εἶχε φθάσει εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος καὶ πλησίον τῆς ἰδίας αὐτοῦ καλύβης. Νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν νύκτα ταύτην τὴν ἔρυσαν ἤθελε εἰσθαι παντελῶς ἀνωφελεὲς καὶ κινδυνώδες. Ἐπομένως ἐπέστρεψεν οἰκᾶδε ἀπαρηγόρητος ὅτι ἀπώλεσε τὸ παιδίον του, καὶ πρὸς τοῦτοις τὸν κύνα ὅστις τὸν εἶχε μείνει πιστὸς ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Τὴν ἀκούουσαν πρώην περὶ τὰ χαράγματα ὁ δυστυχὴς ποιμὴν παρακαλοῦνόμενος ὑπὸ τινῶν τῶν γειτόνων του, ἐκίνησε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ τέκνου του· ἀλλ' ἀφοῦ ὀλόκληρον ἡμέραν ἔτρεξεν ἐπὶ ματαίῳ, ἠναγκάσθη καὶ πάλιν νὰ καταβῆ τὸ ὄρος.

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν καλύβην του ἔμαθε ὅτι ὁ σκύλος του εἶχεν εἶλθῃ, ἀλλ' ἄμα λαθῶν τεμάχιον ἄρτου διὰ τὸν δειπνόν του, ἀπῆλθεν εὐθὺς δρομικῶς. Οὕτως ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὁ ποιμὴν ἐζητοῦσθαι τὴν ἀκαρπὸν τοῦ ἀπολεσθέντος υἱοῦ ἀναζητήσιν, καὶ πᾶσαν ἐσπέραν ἐπιστρέφειν ἀπρακτος εἰς τὴν καλύβην του, ἐμάνθανεν ὅτι ὁ σκύλος του ἤρχετο καθημερινῶς, καὶ ἄμα λαμβάνων τὴν εἰθισμένην του μερίδα, ἀπῆρχετο μετ' αὐτῆς.

Ἐκπεπληγμένος διὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἔμεινε μίαν ἡμέραν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ὅταν ὁ σκύλος ὡς πάντοτε ἀπῆλθε κρατῶν εἰς τὸ στόμα τὸ τεμάχιον ἄρτου, τὸν ἠκολούθησεν.

Ὁ κύων διευθύνθη ἀμέσως πρὸς καταβῆσθαι εἰς τινὰ ἀπόστασιν τοῦ τόπου ὅπου ὁ ποιμὴν εἶχεν ἀρῆσαι τὸ τέκνον του. Καὶ ἤρχισε νὰ κατέρχεται ἀπότομον καὶ πετρώδη κατάβασιν, καὶ τέλος ἐγένεν ἀφαντος εἰσελθὼν εἰς σπήλαιον τοῦ ὁποίου τὸ στόμιον ἠνοίγετο πλησίον τοῦ καταβῆσθαι.

Ὁ ποιμὴν μετὰ δυσκολίας τὸν ἠκολούθησεν· ἀλλὰ πρὶν ἠπῆρξεν ἡ χαρὰ του ὅταν εἰσελθὼν εἰς τὸ σπή-

λαιον εἶδε τὸ παιδίον τρώγον μετὰ πολλὴν εὐχαρίστησιν τὸν ἄρτον τὸν ὁποῖον ὅ,τι εἶχε φέροι ὁ κύων.

Ἐξολογὸν νὰ ὑποθέσωμεν τὴν ἀγαλλίαν τοῦ πατρὸς καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν μόνον τοῦ τέκνου τοῦ διατηρητήν, τοῦ ὁποίου ἔκτοτε ἐδίπλασσε τὰς μερίδας.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ.

Εἰς τῆσδε τὰς Αἰγυπτιακὰς εἶχεν εὐρεθῆ ἐντὸς τῶν τάφων Ἰαμοῦ τοῦ Δ', καὶ Ἰαμοῦ τοῦ Β', μηχανολόγιον ἀστρονομικὸν καὶ ἀστρολογικόν. Τὸ λειψάνον τοῦτο τῆς παναρχίας ἀστρονομίας, εἰς τὸ ἔτος 1240 πρὸ Χριστοῦ ἀναγόμενον εἶχε, φαίνεται, μείνει ἀγνωστον εἰς τὸν Πτολεμαῖον, ἢ οὐχὶ ἐκείνου ἀνεῦρεν ἐν τοῖς τάφοις, ἐμάντησεν ὡς ἐξ ἐμπειρίας, ὅτι περιεῖχε πίνακα τῆς ἀνατολῆς τῶν ἀστέρων κατὰ 15 νύκτας δι' ὅλης τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους, καὶ πάντες οἱ σοφοὶ παρεδέχθησαν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ἀλλὰ τῶ ὄντι τῶν ἀστέρων ἀνατολὰς ἐνεφαίνε; καὶ τίνων ἀστέρων; καὶ κατὰ τίναν σιγμὴν ἐκάστης νυκτὸς ὑπετίθεντο γινόμενα; καὶ πῶς συνεδυάζοντο πρὸς ἀλλήλας; καὶ μέχρι τίνος χρόνου προσανέβαιναν ἢ χρονολογικῆ αὐτῶν διάταξις; τίνες δὲ ἦσαν οἱ ἀστέρες, ἢ τὰ ἀστρικά συστήματα ἃν ἐσημαιοῦντο αἱ ἀνατολαί; Οὐδεὶς ἐγνώριζε ταῦτα, οὐδ' ἦν δυνατὸν νὰ τὰ γνωρίζῃ ἄνευ μαθηματικῆς ἀναλύσεως τοῦ πίνακος, καὶ πρὶν εὐρεθῶσιν οἱ νόμοι τῆς συντάξεως αὐτῆς, καὶ πρὶν ἀποδειχθῆ ἡ ἀλήθεια τῆς ἐξηγήσεως.

Ταύτην τὴν ἐπίπονον καὶ σπουδαιωτάτην ἐργασίαν ἀνέλαβεν ἐπ' ἐσχάτων ὁ Γάλλος Κ. Πιότος, φιλατιμούμενος ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἐπιστήμην τὸ ὑπὸ τοῦ Χαμπολλιανῶς εἰς τὸ φῶς ἀποδοθέν, ἐπὶ πολλοῦ δ' αἰῶνος ὑπὸ τὴν κόπην τῶν τάφων κρυπτόμενον κεμεργότατον τοῦτο μνημεῖον. Διὰ τῶν ἐρευνῶν του δὲ ἀποδεικνύει ὅτι εἰς ἐποχὴν ἀπωτάτην, ἢν οὐδ' ὑποπτεύομεν μέχρι τοῦδε, ἡ ἀστρὸνμία ἐσπούδαζε τὴν οὐρανὸν μετ' ἐπιμελείας, καὶ ἀνεγράφεν ἐπισημῶς τῶν παρατηρήσεών της τ' ἀποτελέσματα. Περιεργὸν δὲ εἶναι πόσον ἀκριβεῖς καὶ ὀρθαί ἦσαν αἱ παρατηρήσεις αἱ γινόμεναι δι' ἀπλοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἀσπίου, καὶ πόσον ἀξιόλογον βαθμὸν οὐρανογνωσίας ἐμφαίνει τὸ ἐντεγνὸν τῆς αὐτῶν διαστάξεως.

Ἐκ τούτων φαίνεται κυρομένη ἡ ἐλλίψις ἢν εἶχον οὗτοι Χενέας καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι θέλοντας ποτὲ εὐρεθῆ ἐντὸς τῶν Αἰγυπτιακῶν ἐρεπιπίων ἐπισημωτέρων μνημείων ἀστρονομικῶν, φέρ' εἰπεῖν ἐπιγραφῆσαι περιέχουσαι ἐκλείψεις ἡλίου καὶ ἀστέρων. Τότε δὲ πρῶτον ἔσται δεκτὴ ἡ σύσταξις ἐμπεριστατωμένης χρονολογίας τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κράτους, διότι τῆ

μέχρι τοῦδε γνωστὰ στοιχεῖα αὐτῆς εἰσὶν ἀνεπαρκῆ, συγκεχυμένα, καὶ οὐ σπανίως ἀντιφατικά. Οἱ ὄρθανοι δηλοῦνται ὅσταν Κυρίων ἰδοῦ δὲ ἤδη ὅτι οἱ οὐρανοὶ, ὅτι αἱ ἀπὸ τῆς βίβλου τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων ἀποσπασθεῖται αὐταὶ σελίδες, διηγήθησονται καὶ τὴν δόξαν τοῦ Ἰαμοῦ καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων τῆς γῆς.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Η ΚΡΗΝΗ

Ὁ καιρὸς ἁρμονίης καὶ ἐρώτων,
Πόσον φεύγετε, πόσον λαθραῖως!
Κ' εἰς τοῦ τοῦ τὰς διγυθέραις βυθῶσι
Διαγράφεις ἔγρη θοά... .

Σὰς ἡρῶ, σὰς καλῶ μετὰ πόρον.
Δρακεῖται καιροὶ ποῦ πετάτε;
Ποῖον τώρα, φεθ' ποῖον κ.λανᾶτε;
Ἢ μορφή σας ποῦ τώρα γελᾶ;

Σὰς ἐχάρην ἐν μέρον ἐσπέρας·
Τὸ Μαῦον ἀρχαί ἦσαν τότε,
Χλόη ῥαίαι, τερπναί, δροσοπέται
Ἐπεκόμορον λειμῶνας, ἀγροῦς.
Παρ' αὐτὴν τὴν δροσεῶσαν κρήνην,
Ὅπου πέρεξ ἀνθῶνες, δαυδρία,
Πτηνὰ ὅπου μελλῶν μυγία,
Μ' ὀρθα.λῶσις ἐκαθήμεν ἕρως.

Καὶ ἔγρη μου (ἀνάμνησις, πλάγη!)
Μία χάρις, ἐν ἄνθος, ἐν ἴσος,
Ψυχὴ μία γοῶν Ἡλυσιῶν,
Μία ἴρις, ἐν ἀστρον.λαμπαρῶν... .

Ἐπιμῶσις ὠδῆ ἀνθῶνος
Μὴ τὸν ἦχον αὐτῶν τῶν ὑδάτων,
Καὶ ἐντὸς τῶν χλωρῶν φυλλωμάτων
Ἐψιδόριζε πνεῦμα αὐρῶν... .

Ὁ καλλικρονος κρήνη, ἐκείνας
Τὰς χρυσᾶς μου σιγμᾶς ἐνθυμῆσαι;
Ἢ ἴδια σὺ ἔκτοτε εἶσαι,
Ἐγὼ, βλάπτεις, ὡς φθ.λλοι ἡρῶν.

Μὴ τὸν εὐρεθμὸν ἦχον σου τότε
Πρὸς ἡμᾶς τὸν Μορφή ὠδήγεις,
Κ' εἰς τὴν δίσαν ἡμῶν ἐχορήγεις
Τὸ γλυκὸ τ' ἀργυροῦ σου γερῶν.

Ἐνθυμῆσαι; Μὴ βέβαια χεῖλη
Ἢ ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου ἐλάλει;
« Ἢ ἡ φῶσις αὐτὴ τώρα θάλλει,
Ὅτω, φῶς μου, δὲν θάλλω κ' ἐγὼ;
» Ἀλλὰ φεθ' αὐτὴ θάλλει κατ' ἔτος·
Καθὼς τώρα κατ' ἔτος προβαίνει,
Καὶ τὰ πάντα ὡς τώρα ἐφραίνει,
Κ' ἔχει γέ.λερον αἰεὶ τὸ αὐτό.

» Ἀλλ' ἐγὼ (Ὁ θνητὸς πόσον τάλας!)
Μὴ καὶ δεύτερον ἔαρ θά ἔλαω;
Ἢ ἄλλο ἔαρ, εἰπέ, θά καθῆσω
Ὅπως τώρα ἔγρη σου φαιδρῆ;

» Εἰς τὴν νύκτα παράμεινε, λέγω.
Πλὴρ ἢ τὸδ' νὰ ἐγέγη πηγαίην
Τὴν αὐγὴν, κ' ἢ αὐγὴ καταβύρει,
Καθὼς πάντοτε ὀλη χαρᾶ.

» Φεύγει, σθῆσαι ὡς ὄρας ὁ βίος,
Κ' ἔγρη μόνον λειπᾶ καταλείπει,
Κ' εἰς τὰ ἔγρη αὐτὰ ἐρᾶ ἢ ἰότη,
Καὶ ἡ μὴρ' εἰς αὐτὰ κατοικεῖ.»

Ὅτωσ' τότε ἐκείνη ἐλάλει.
ὦ! τίς κέννος τὸν πόμον ἀγέων,
Καὶ τὸ βατατον ὕδωρ του πύων,
Λύ.ε. μέλος τσοστων γ.λυκῶ;

Ἄντικέ.λαδο; ἦχος βαρβῆταν,
Καὶ θα.λάσμιτα ἄμα προβάτων
Ἐρχόμενον ἐκ χῶρων δυοβάτων
Μᾶς διεκόπταρ τότε σιγᾶ.
Πλὴρ πρὸς τί εἰς τὴν μὴρην νὰ γέρω
Παρα.λθῶσαις χαρᾶς καὶ μαγίας;
Ἢ τὰς κρήνη τῆς λήθης μινδῶσαι,
Ἢ τὰς κρήναις ῥέγη πυκνᾶ.

Καὶ σὺ, κρήνη, ποτὲ μὴν ἀρήγε,
Πᾶσα ἔγρον ἐδῶ νὰ πατήσῃ
Ὅπου εἶχεν ἐκείνη καθῆσαι,
Ἐῖται τέμνος, λέγε, θεᾶς.
Μόνη σὺ, δὲ μελλίφροτε κρήνη,
Ἐῖσα μέρως ἀγάπης κρυφίας,
Καὶ τὰς τὸς σιγμᾶς μου γ.λυκείας,
Εἰς τὰς πέρεξ σου κρήνον αἰκίας.

Ἢ ἐκείνη ποτὲ παροδῆεις
Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ προεγγύσῃ,
Καὶ τ' ὀρθῶν σου ὕδωρ ἔγρη,
Ταῦτα μὴρ' ε' τὰ ὅσα αὐτῆς.
» Ψυχὴ εἶται τοῦ κύμου δ' ἔρωσ.
» Ἢ τὸν ἦρῶν εἶται βραχεῖα·
» Λοιπὸν ἔρωσ, χαρὰ κ' εὐθυμία,
» Ἐῖτω μόνη ἡμῶν ἢ φροτίς.»

Τουρκα Ιβάρος.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια. Ίδε φυλλίδ. ΡΙΔ΄.)

XC.

Καλόγερον τόν Σεραφείμ οι Τούρκοι τόν παράδεισαν
 Στο μοναστήρι ασκήσανε τὸ λένε τῆς Κορώνας.
 Βίε κυπαρίσσινο κλαδί τὸν κρέμασαν τὸν δόλιον.
 Καί τὸ κλαδί ξεράθηκε, τὸ κυπαρίσσι ἀνθίζει,
 Χλωρὴ εἶνε ἡ βίεα του, χλωρὴ κ' ἡ κορυφή του.
 Τοῦ βῆξαν τὸ κεφάλι του μ' ἄλλα ληστῶν κεφάλια.
 Τζοπάνης στὸν ἀφέντη του στὰ Τρίκαλα πηγάζει
 Ἀκοίμητο ἀπ' τὸν οὐρανὸν φῶς στὰ κεφάλια βλέπει.
 Τὸ εἶπε ὕδιν ἀφέντη του κ' αὐτὸς τοῦ εἶπε ὄρα,
 Κεφάλι ποῦ εβρηε λαμπρὸν στήν ἐκκλησιὰ νὰ φέρης.

Τὴν νόττα πάγει, ἐκάθησε, βλέπει τὸ φῶς τὸ ἴδιο,
 Κατὰ μεση: ἡ κεφαλὴ τοῦ Σεραφείμ φωτίζει.
 Ξαμῶνει ὅσα πολλὰ μαλλιά καὶ πέρνει τὸ κεφάλι.
 Γκιαντζαροι τὸν ἀπαγοῦν ὀθλου νὰ τοῦ τὸ πάρον.
 Τρέχει αὐτὸς τὸν κυνηγοῦν στὴ Σαλαμβριά ἐφύσαν.
 Βίε τὸ ποτάμι πέταξε τζοπάνης τὸ κεφάλι.
 Γυρτζε στὸν ἀφέντη του, λέγει τὸ κάμουμά του.
 Οι δύο πηγαῖον διὰ νυκτὸς στὸ σιγαλό ποτάμι.
 Πῆδαν λαμπάδα στὰ νερά καὶ τὸ κεφάλι εὐρέσαν.
 Στὸ Ντοῦσκο στὸ Ἀσπροτόταμο στήν ἐκκλησιὰ τὸ θέσαν.
 Οι Ἀγραφιῶταις ἄρχοντες κ' αὐτοὶ στήν Πόλιν αἰτέσαν.
 Τὸ ζήτησαν τὸ πῆσαν, τὸ χεῖνε στήν Κορώνια.
 Καὶ τὸ πανηγυρίζουνε ὅταν κάρη τοῦ ἄγιου.
 Οι δύο οἱ Γκιαντζαροι εἶνε ζωγραφισμένοι,
 Στὸ εἶκο τὸ χόνισμα μαζί μὲ τὸν τζοπάνι.
 Ἀπὸ πανούκλα ὁ ἅγιος χώραιε, χωρὶά ἱατροῦ.
 Μὲ τὸ καμάκι τὴν βαρεὶ καὶ τὴν πατεὶ στὰ πόδι.